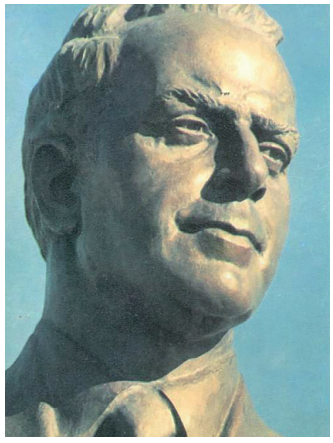

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

YENİ AZƏRBAYCAN

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

Təqaüdlər artırıldı:

Doktorant və tələbələr Prezidentin diqqət mərkəzində

➔ Bax səh. 2

Azərbaycan-Avropa İttifaqı əlaqələri genişlənir

➔ Bax səh. 2

Növbəti uğur!

Qərbi azərbaycanlıların doğma yurdlarına qayıdışının təmin olunması onların beynəlxalq hüquq çərçivəsində müəyyənləşmiş fundamental haqlarından biridir. Bu məqsəd üçün bütün imkanlardan, o cümlədən beynəlxalq platformalardan istifadə olunur. Qərbi Azərbaycan İcması qayıdış hüququnun bərpası üçün müvafiq beynəlxalq təşkilatlara müraciətlər edir. Eləcə də, müxtəlif yerli və beynəlxalq konfranslar keçirilir. Bütün bunlar öz müsbət nəticələrini verməkdədir.

Bu istiqamətdə növbəti uğur qazanılıb. Belə ki, BMT katibliyi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin bu il mayın 21-də Türkiyənin paytaxtı Ankara şəhərində “Qərbi Azərbaycana qayıdış insan hüquqlarının aliliyinin mühüm şərti kimi” mövzusunda keçirilmiş beynəlxalq konfransın iştirakçılarna müraciətini və konfransın yekun sənədini BMT Təhlükəsizlik Şurası və Baş Assambleyasının rəsmi sənədləri kimi yayıb. Xatırladaq ki, sözügedən konfransda Azərbaycan və Türkiyədən 250-ə yaxın iştirakçı, o cümlədən Türkiyə Böyük Millət Məclisinin (TBMM) üzvləri, dövlət qurumlarının nümayəndələri, universitet rektorları, elm və iş adamları, qeyri-hökumət təşkilatlarının və media nümayəndələri iştirak edib. Azərbaycan Prezidentinin konfrans iştirakçılarna ünvanlanan...

➔ Bax səh. 3

İƏT ailəsinin fəal üzvü

➔ Bax səh. 5

Ölkəmizin şəhərsalma təcrübəsinə beynəlxalq maraq artır

➔ Bax səh. 4

Müşahidə missiyası, yoxsa casus şəbəkəsi...

➔ Bax səh. 4

“Vaşinqton bataqlığı”ndan gələn ermənipərəst “səslər”...

➔ Bax səh. 6

Livanda vəziyyət gərginləşir

➔ Bax səh. 7

Azərbaycanın legitim tələbi

Azərbaycanla Ermənistan arasında başlayan sülh-yaratma prosesi çərçivəsində ən çox müzakirə olunan məsələlərdən biri Zəngəzur dəhlizi ilə bağlıdır. Deyə bilərik ki, qeyd olunan marşrutla bağlı müzakirələr yalnız ikitərəfli gündəlik çərçivəsində aparılmır. Zəngəzur dəhlizinə həm Avrasiya məkanında, həm də beynəlxalq səviyyədə maraq getdikcə artmaqdadır ki, bu da səbəbsiz deyil.

Hazırda qlobal miqyasda cərəyan edən geosiyasi proseslər fonunda nəqliyyat bağlantılarının önəmi heç vaxt olmadığı qədər artıb. Vəziyyət həmçinin Azərbaycanın da yer aldığı Avrasiya məkanında da eynidir. Sonu görünməyən Rusiya-Ukrayna müharibəsi səbəbindən Şimal marşrutlarının, Qara dənizin Ukrayna sahillərindəki limanların funksionallığı əhəmiyyətli dərəcədə azalıb. Ölkələr və daşıma şirkətləri daha təhlükəsiz alternativ marşrutlar axtarırlar. Belə bir şəraitdə nəzərlər Azərbaycana yönəlir. Avrasiyada respublikamız son dərəcə olverişli coğrafi yerləşməyə malikdir. Lakin məsələ yalnız coğrafiya ilə bağlı deyil. Burada ən əsas amillərdən biri müasir infrastrukturla bağlıdır. Respublikamızın ərazisindən bir-birinə inteqrasiya edilmiş...

➔ Bax səh. 3

Türkiyənin Yaxın Şərqdə mövqeləri güclənir

➔ Bax səh. 6

Təqaüdlər artırıldı:

Doktorant və tələbələr Prezidentin diqqət mərkəzində

Nümunəvi inkişaf modelinə malik olan Azərbaycanın dərin məzmunlu sosial siyasəti geniş əhatə dairəsinə malik olmaqla davamlı səyyəyə daşıyır. Prezident İlham Əliyev müxtəlif auditoriyalar qarşısındakı çıxışlarında dəfələrlə birmənalı şəkildə bəyan edib ki, ölkəmizdə aparılan siyasətin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşlarının maraqları və mənəfeyi dayanır.

Bu strateji kursa uyğun olaraq respublikamızın iqtisadi-maliyyə imkanları genişləndikcə sosial sferaya ayrılan vəsaitlərin həcmi də artırılır. Bu siyasətin davamı olaraq Prezident İlham Əliyev ölkə vətəndaşlarının gəlir imkanlarının artırılmasını hədəfləyən daha iki sənəd imzalayıb. Onlardan biri “Doktorantlara, ali təhsil, orta ixtisas və peşə təhsili müəssisələrində təhsil alan tələbələrə verilən təqaüdlərin məbləğinin artırılması və “Doktorantlara, ali təhsil, orta ixtisas və peşə təhsili müəssisələrində təhsil alan tələbələrə təqaüdlərin verilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2019-cu il 14 fevral tarixli 961 nömrəli Sərəncamında dəyişiklik edilməsi barədə Sərəncam, digəri isə “Azərbaycan Respublikası ali təhsil müəssisələrinin tələbələri üçün Prezident təqaüdünün məbləğinin artırılması və “Azərbaycan Respublikasının ali məktəb tələbələri üçün Prezident təqaüdünün təsis edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2001-ci il 3 sentyabr tarixli 564 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi barədə Fərmandır. Beləliklə respublikamızda sayca 5-ci sosial paketin yeni mərhələsinə start verilib.

3 milyon insanı əhatə edən 5-ci sosial islahat paketi

Dövlət büdcəsində sosialyönlü xərclərin ildən-ilə artırılması Azərbaycanda sosial siyasətin ardıcılığının əyani təsdiqidir. Bu xərclər 2019-cu ildəki 7,8 milyard manatdan 2,2 dəfə artımla 2025-ci ildə 16,9 milyard manata çatıb. Bütövlükdə, bu gün sosialyönlü xərclər dövlət büdcəsinin 41 faizini təşkil edir ki, bu da kifayət qədər yaxşı göstəricidir.

Prezident İlham Əliyevin 23 dekabr 2024-cü il tarixli Sərəncamı ilə cari ilin əvvəlindən icrasına başlanan 5-ci sosial paket 3 milyon insanı əhatə edir və onlara yönələn öməkhaqqı, pensiya, müavinət və təqaüdlərin artırılması üçün illik əlavə olaraq 1,4 milyard manat ayrılıb.

Xatırladaq ki, 5-ci sosial islahat paketinin ali mərhələsində ölkədə:

- Bu il yanvarın 1-dən minimum öməkhaqqı 345 manatdan 16 faiz artımla 400 manata çatdırılıb;

- Minimum öməkhaqqı artımına uyğun olaraq Nazirlər Kabinetinin təsdiq etdiyi Vahid Tarif Cədvəlinin 19 pilləsinin hər biri üzrə məaşlar orta hesabla 16 faiz artırılıb və beləliklə, minimum öməkhaqqı artımı yalnız minimum öməkhaqqı alanların məaşlarında deyil, dövlət və özəl sektorda çalışan, müxtəlif məbləğlərdə öməkhaqqı

alan ümumilikdə 700 min işçinin məaşı artımına imkan verib;

- Dövlət büdcəsindən maliyyələşən bir sıra təşkilatlarda çalışan işçilərin öməkhaqları 2025-ci il yanvarın 1-dən orta hesabla 15 faiz artırılıb;

- Dövlət orqanlarında çalışan dövlət qulluqçusu olmayan işçilərin məaşları, büdcədən maliyyələşdirilən müəssisə, idarə və təşkilatlarda tədris məşğələlərinin aparılmasına cəlb edilən işçilərin əməyinin sathesabı ödənilməsi məbləğləri və s. artırılıb.

- Bütün növ pensiyalar 2025-ci ilin əvvəlindən indeksləşdirilərək 8,1 faiz artırılıb.

- 2025-ci il fevralın 1-dən minimum pensiya 280 manatdan 14,3 faiz artımla 320 manata çatdırılıb;

- 2025-ci il üçün yaşayış minimumu və ehtiyac meyarı da 270 manatdan 285 manata çatdırılıb.

Davamlı sosial siyasətə sadiqliyin təsdiqi olaraq dövlətimizin başçısı 12 iyun 2025-ci il tarixində “Sosial müavinətlərin, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin təqaüdlərinin və fəxri adlara görə təqaüdlərin məbləğlərinin artırılması və bununla əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərmanlarında və Sərəncamında dəyişiklik edilməsi haqqında” Fərman imzalayıb. Sənəd çox doğru olaraq sosial sferanın dəstəklənməsi baxımından növbəti mühüm addım kimi dəyərləndirilir.

Sözügedən Fərmana əsasən, iyulun 1-dən Azərbaycanda:

- Şəhid ailəsi, 20 Yanvar şəhidinin ailəsi, Əfqanıstanda həlak olan hərbiçilərin ailələri üçün Prezidentin aylıq təqaüdü - 700 manata,

- Müharibə, 20 Yanvar hadisələri, hərbi xidmət vəzifələrini yerinə yetirmək və Çernobil AES-də hərbi xidmət ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslərə Prezidentin aylıq təqaüdü, orqanizmin funksiyalarının:

- 81-100 faiz pozulmasına görə (I dərəcə) - 600 manata,
- 61-80 faiz pozulmasına görə (II dərəcə) - 500 manata,
- 31-60 faiz pozulmasına görə (III dərəcə) - 400 manata,

- Vətən Müharibəsi Qəhrəmanlarına Prezidentin aylıq təqaüdü - 2200 manata,
- Azərbaycanın Milli Qəhrəmanlarına Prezidentin aylıq təqaüdü - 2000 manata,

- Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərdi təqaüdü - 1700 manata,
- Uşağın anadan olmasına görə birdəfəlik müavinət - 600 manata,

- Dəfn üçün birdəfəlik müavinət - 600 manata,
- Himayədar ailəyə verilmiş əlilliyi olan uşağa görə aylıq müavinət:

- 0-6 yaş arası uşaq üçün - 500 manata,
- 7-13 yaş arası uşaq üçün - 600 manata,
- 14-18 yaş arası uşaq üçün - 650 manata,

- Əlilliyi olan şəxslərə müavinət, orqa-

nizmin funksiyalarının:

- 81-100 faiz pozulmasına görə (I dərəcə) - 300 manata,
- 61-80 faiz pozulmasına görə (II dərəcə) - 250 manata,
- 31-60 faiz pozulmasına görə (III dərəcə) - 180 manata,

- Ümumi səbəblərdən orqanizmin funksiyalarının 81-100 faiz pozulmasına görə (I dərəcə) gözdən əlilliyi olan şəxslərə Prezidentin aylıq təqaüdü - 350 manata,

- Ümumi səbəblərdən orqanizmin funksiyalarının 81-100 faiz pozulmasına görə (I dərəcə) əlilliyi olan şəxslərə (gözdən əlilliyi olan şəxslər istisna olmaqla) Prezidentin aylıq təqaüdü - 250 manata,
- Övladlığa götürülən hər uşağa görə aylıq müavinət - 240 manata,

- Ailə başçısını itirməyə görə aylıq müavinət (hər ailə üzvü üçün) - 140 manata,

- Bir yaşınadək uşağı olan aztəminatlı ailələrə (ünvanlı yardım alan) hər uşağa görə aylıq müavinət - 140 manata,

- Beşdən çox uşağı olan qadınlara hər uşağa görə aylıq müavinət - 140 manata,
- Müddətli həqiqi hərbi xidmət qulluqçularının uşaqlarına aylıq müavinət (hər uşağa görə) - 140 manata,

- Validənlərinin itirimi və valideyn himayəsindən məhrum uşaqların qəyyumları üçün aylıq müavinət - 140 manata,
- Orqanizmin funksiyalarının 81-100 faiz pozulmasına görə (I dərəcə) və əlilliyi olan uşaqlara qulluq edənlərə Prezidentin aylıq təqaüdü - 120 manata,

- Fəxri adlara layiq görülmüş şəxslərə aylıq təqaüd:
- “Xalq” fəxri adına görə - 300 manata,

- “Əməkdar” fəxri adına görə - 200 manata çatdırılıb.
- Göründüyü kimi, bəhs olunan Fərmanın əhatə dairəsi kifayət qədər genişdir.

Sənədə əsasən, sosial müavinət və təqaüdlər orta hesabla 20 faiz artırılıb.

İnsan kapitalının inkişafı diqqət mərkəzində

Dövlətimizin başçısının bugünlərdə imzaladığı müvafiq Sərəncama və Fərmana əsasən ölkəmizdə 5-ci sosial paketin əhatə dairəsi daha da genişləndirilib. Belə ki, dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına doktorantlara, ali təhsil, orta ixtisas və peşə təhsili müəssisələrində təhsil alan tələbələrə verilən təqaüdlərin məbləğləri 2025-ci

il sentyabrın 1-dən aşağıdakı kimi müəyyən edilib:

Doktorantura səviyyəsi üzrə:

- elmlər doktoru hazırlığı üzrə doktorantlara - 450 (dörd yüz əlli) manat;
- fəlsəfə doktoru hazırlığı üzrə doktorantlara - 300 (üç yüz) manat;

- Ali təhsil müəssisələrində magistratura səviyyəsi üzrə:

- akademik göstəriciləri 91-100 bal olan tələbələrə - 240 (iki yüz qırx) manat;
- akademik göstəriciləri 71-100 bal olan tələbələrə - 180 (yüz səksən) manat;

- akademik göstəriciləri 51-100 bal olan tələbələrə - 120 (yüz iyirmi) manat;
- Bakalavriat (əsas (baza ali) tibb təhsili) səviyyəsi üzrə:

- akademik göstəriciləri 91-100 bal olan tələbələrə - 200 (iki yüz) manat;
- akademik göstəriciləri 71-100 bal olan tələbələrə - 160 (yüz altmış) manat;

- akademik göstəriciləri 51-100 bal olan tələbələrə - 110 (yüz on) manat;
- Orta ixtisas təhsili müəssisələrində:

- akademik göstəriciləri 91-100 bal olan tələbələrə - 110 (yüz on) manat;
- akademik göstəriciləri 71-100 bal olan tələbələrə - 90 (doxsan) manat;

- akademik göstəriciləri 51-100 bal olan tələbələrə - 70 (yetmiş) manat;
- Peşə təhsili müəssisələrində:

- akademik göstəriciləri “5” (yüksek texniki peşə təhsili səviyyəsində 91-100 bal) olan tələbələrə - 110 (yüz on) manat;
- akademik göstəriciləri “4” və “5” (yüksek texniki peşə təhsili səviyyəsində 71-100 bal) olan tələbələrə - 90 (doxsan) manat;

- akademik göstəriciləri “3”- “5” (yüksek texniki peşə təhsili səviyyəsində 51-100 bal) olan tələbələrə - 70 (yetmiş) manat.

Dövlət başçısının imzaladığı Fərmanla həmçinin ali təhsil müəssisələrinin tələbələri üçün Prezident təqaüdünün məbləği 2025-ci il sentyabrın 1-dən 350 (üç yüz əli) manat müəyyən edilib.

Göründüyü kimi, 5-ci sosial paketin 3-cü mərhələsi əsas etibarilə tələbələrin və doktorantların gəlir imkanlarının artırılmasını hədəfləyir. Milli Məclisin deputatı Vüqar Bayramov “Yeni Azərbaycan”a açıqlamasında bildirib ki, bəhs olunan sənədlər respublikamızda əhalinin sosial təminatının daha da gücləndirilməsinin prioritetliyini

İpoteka Fondunun nizamnamə kapitalı artırıldı

Prezident İlham Əliyevin imzaladığı müvafiq Fərmana əsasən, Azərbaycan Respublikasının İpoteka və Kredit Zəmanət Fondunun Nizamnaməsinə dəyişiklik edilib. Dəyişikliyə əsasən, Fondun nizamnamə kapitalı artırılaraq 1.068.400.000 (bir milyard altmış səkkiz milyon dörd yüz min) manatdan 1.153.400.000 (bir milyard yüz əlli üç milyon dörd yüz min) manata qaldırılıb.

İpoteka və Kredit Zəmanət Fondunun nizamnamə kapitalının artırılması (güzəştli ipoteka kreditlərinin maliyyələşdirilməsi) üçün 2025-ci ilin dövlət büdcəsindən Fonda ayrılan 85 000 000 (səksən beş milyon) manat hesabına təmin ediləcək.

Maliyyə Nazirliyinə Fərmanın 2-ci hissəsində nəzərdə tutulan məbləğdə maliyyələşməni təmin etmək tapşırılıb.

Şəxsiyyət vəsiqəsinə yaşayış yeri və vətəndaşlıq məlumatları əlavə ediləcək

Prezident İlham Əliyev “Azərbaycan Respublikası vətəndaşının şəxsiyyət vəsiqəsi haqqında” Qanuna dəyişiklikləri təsdiq edib. Dəyişikliyə əsasən, şəxsiyyət vəsiqəsində göstərilən məlumatlara yaşayış yeri və vətəndaşlıq məlumatları əlavə ediləcək. Eyni zamanda elektron daşıyıcıda (çipdə) əvvəlki variantla müqayisədə yalnız daha zəruri məlumatlar saxlanılacaq. Bundan başqa, vətəndaşın ailə vəziyyəti, valideynləri, uşaqları, hərbi vəzifəsi və digər məlumatlar artıq birbaşa elektron daşıyıcıda deyil, İA-MAS (idarələrarası avtomatlaşdırılmış məlumat-əxtarış sistemi) vasitəsilə saxlanılacaq və kriptografik mühafizə olunacaq.

Şəxsiyyət vəsiqəsi ilə bağlı məlumatların kriptografik mühafizəsi, onların məxfiliyinin, bütövlüyünün və icazəsiz müdaxilədən qorunmasının təmin olunması məqsədini daşıyır. Eyni zamanda vəsiqənin verilməsi qaydalarına dəyişikliklər edilib. Belə ki, vəsiqə dəyişdirilməli olan hallara yaşayış yerinin dəyişməsi əlavə olunur.Bundan başqa, əgər vəsiqə və ya elektron daşıyıcısında texniki və ya məzmunla bağlı səhv aşkar edilərsə, düzəlişin dövlət rüsumu tutulmadan həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur.

və dövlət başçısının siyasətinin mərkəzində vətəndaş rifahının təminatı prinsipinin dayandığı bir daha təsdiq edir. “Təqaüdlərin artımı vətəndaşlarımızın sosial təminatının daha da yaxşılaşdırılmasına xidmət etməklə yanaşı, həm də ölkəmizdə insan kapitalının inkişafının stimullaşdırılması baxımından da vacib addımdır”, - deyər V.Bayramov vurğulayıb.

Mübariz ABDULLAYEV

Azərbaycan-Avropa İttifaqı əlaqələri genişlənir

Bu ilin birinci yarısında Azərbaycanla Avropa İttifaqı (Aİ) ölkələri arasında ticarət dövriyyəsinin dəyəri 10 milyard 461,6 milyon dollar təşkil edib. Dövlət Gömrük Komitəsinin məlumatına görə, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə ticarət mübadiləsinin dəyəri 22,6 faiz çoxalıb. Ümumilikdə, son 1 il ərzində Azərbaycanın Aİ ölkələrinə ixracının dəyəri 24,2 faiz artaraq 9 milyard 38,8 milyon dollara, ittifaq ölkələrinin idxalın dəyəri isə 13,5 faiz artaraq 1 milyard 422,8 milyon dolları olub. Bu dövrdə Aİ ölkələri-

2025-ci ilin birinci yarısında Aİ ilə ticarət dövriyyəmiz 23 faiz artıb

nin Azərbaycanın ümumi ixracında payı 70,2 faiz, ümumi idxalda payı isə 12,3 faiz təşkil edib.

Hesabat dövründə Azərbaycanın ən çox ticarət dövriyyəsi ardıcıl olaraq İtaliya, Almaniya, Çexiya, Yunanıstan və İspaniya ilə formalaşıb. Azərbaycanla İtaliya arasında ticarət dövriyyəsinin dəyəri 6 milyard 241,9

milyon dollar, o cümlədən bu ölkəyə ixracın dəyəri 5 milyard 993,1 milyon dollar, bu ölkədən idxalın dəyəri isə 248,8 milyon dollar təşkil edib. Son 1 ildə ticarət dövriyyəsi 26,9 faiz, ixrac 27,5 faiz, idxal isə 15,2 faiz artıb. Azərbaycanla Almaniya arasında ticarət dövriyyəsinin dəyəri 767,3 milyon ABŞ dolları, o cümlədən bu ölkəyə ixracın

dəyəri 320,3 milyon dollar, bu ölkədən idxalın dəyəri isə 447 milyon dollar təşkil edib. Son 1 ildə ticarət dövriyyəsi 9,1 faiz, ixrac 0,4 faiz, idxal isə 16,4 faiz artıb.

Azərbaycanla Çexiya arasında ticarət dövriyyəsinin dəyəri 485 milyon ABŞ dolları, o cümlədən bu ölkəyə ixracın dəyəri 450,8 milyon dollar, bu ölkədən idxalın də-

yəri isə 34,2 milyon dollar təşkil edib. Azərbaycanla Yunanıstan arasında ticarət dövriyyəsinin dəyəri 397,2 milyon dollar, o cümlədən bu ölkəyə ixracın dəyəri 372,4 milyon dollar, bu ölkədən idxalın dəyəri isə 24,8 milyon dollar təşkil edib. Azərbaycanla İspaniya arasında ticarət dövriyyəsinin dəyəri 117,7 milyon ABŞ dolları, o cümlədən bu ölkəyə ixracın dəyəri 6 milyon dollar, bu ölkədən idxalın dəyəri isə 111,7 milyon dollar təşkil edib.

Pan-Avropa enerji təchizatçısı

Azərbaycan və Avropa İttifaqı arasında iktirəflili və çoxtərəfli öməkdaşlıq gündəliyi son dövrlərdə qarşılıqlı şəkildə artmaqdadır. İqtisadiyyat-ticarət, enerji, neft, enerji və kommunikasiyalar sahələrində Azərbaycan-Aİ öməkdaşlığı durmadan artmaqdadır. Xüsusilə də Avropanın enerji təhlükəsizliyində Azərbaycanın oynadığı rol daha da güclənir. Ötən 19 il ərzində Avropa bazarında etibarlı neft təchizatçısı kimi etibarlı tərəfdaşa çevrilmiş respublikamız 2020-ci ilin dekabr ayının son günündə Cənub Qaz Dəhlizinin sonuncu hissəsini - Transadriatik qaz kəməri (TAP) istifadəyə verməklə faktiki olaraq Avropa İttifaqına qaz bazarına daxil olub. 2021-ci ildə Azərbaycan Avropa regionuna 8 milyard kubmetr, 2022-ci ildə 11 milyard kubmetrdən çox qaz ixrac edib. 2023-cü ildə bu rəqəm 12 milyard, 2024-cü ildə isə 13 milyard kubmetr təşkil edib.

Bu, enerji qətiyyəti və şəxələndirmə

Azərbaycanın Aİ coğrafiyasının əhəmiyyətli bir hissəsini yanacaq təminatını

möhkəmləndirir və Azərbaycanı qaz almaq istəyən ölkələrin sayı artır. Hazırda Azərbaycanın qaz nəql etdiyi 12 dövlətin 10-u Aİ ölkələridir. Bu yüksək etimad və sadiq tərəfdaşlığın nəticəsidir ki, Avropa Komissiyası Azərbaycanı etibarlı tərəfdaş və Pan-Avropa enerji təchizatçısı kimi tanıyır. Bir sözlə, respublikamızdan nəql olunan neft və qaz bir çox ölkələrin enerji təhlükəsizliyində və möhkəmləndirilməsində böyük dəyişiklik yaradır.

Mövcud proqnozlara görə, 2025-ci ildə ölkəmizin Avropa regionuna ixracı 14 milyard kubmetrə çata bilər. Növbəti illərdə ixracın artırılması üçün digər mənbələr də səfərbər olunacaq. Bu isə digər ölkələrə də qaz nəqlini təmin edə biləcək. “Azərbaycan və Avropa İtti-

faqı arasında enerji sahəsində Strateji Tərəfdaşlığa dair Anlaşma Memorandumu”na əsasən, 2027-ci illərdə ölkəmizin Avropaya qaz nəqli 20 milyard kubmetrədək artırılacaq. Bu rəqəmlər və proqnozlar Azərbaycanın qaz potensialını da artırıms

olacaq və qaz təchizatının coğrafiyasının qarşdakı illərdə daha da genişlənməsinə imkan verəcək.

Yeni hədəf - Avropaya “yaşıl enerji” ixracı

Hazırda Azərbaycan Aİ ilə ticarət dövriyyəsinin daha da artırılması üçün çoxşaxəli ixrac xəritəsi üzərində işləyir

və gələcək dövrdə öməkdaşlıqda qeyri-neft məhsullarının ixracının artırılması hədəflənib. Eyni zamanda, bərpaolunan enerji mənbələrinin ixracının təmin edilməsi nəzərdə tutulur. Azərbaycan ilə Avropa İttifaqı arasında enerji tərəfdaşlığının yeni mərhələdə inkişafı məqsədilə yaradılan yüksək səviyyəli enerji dialoqu da bu prioritetləri əks etdirir. 2022-ci il dekabrın

17-də Buxarestdə imzalanmış “Azərbaycan Respublikası, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan hökumətləri arasında yaşıl enerjianın inkişafı və ötürülməsi sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında Saziş”in tələblərinə əsasən, dörd ölkənin - Azərbaycan, Gürcüstan, Macarıstan və Rumıniyanın iştirakı ilə daha geniş format yaradılıb. “Xəzər-Qara dəniz-Avropa Yaşıl Enerji Dəhlizi” və ya “Qara dəniz kabeli” adlanan layihə Azərbaycanın külək və günəş enerjisi stansiyalarından əldə edilən “yaşıl enerji”nin Avropaya nəqlini nəzərdə tutur. “Həmrəylik halqası” marşrutu sxemində əsasən, Xəzər-Aİ “yaşıl enerji” dəhlizi Avropaya təhlükəsiz və etibarlı mənbədən bərpaolunan enerji resurslarını nəql etməklə, Azərbaycanın ixracının şaxələnməsini təmin edəcək.

E.CƏFƏRLİ

Azərbaycanın legitim tələbi

Zəngəzur dəhlizi üzrə yüklər və sərnişinlər maneəsiz hərəkət etməlidir!

Azərbaycanla Ermənistan arasında başlayan sülhyaratma prosesi çərçivəsində ən çox müzakirə olunan məsələlərdən biri Zəngəzur dəhlizi ilə bağlıdır. Deyə bilərik ki, qeyd olunan marşrutla bağlı

müzakirələr yalnız ikitərəfli gündəlik çərçivəsində aparılır. Zəngəzur dəhlizinə həm Avrasiya məkanında, həm də beynəlxalq səviyyədə maraq getdikcə artmaqdadır ki, bu da səbəbsiz deyil.

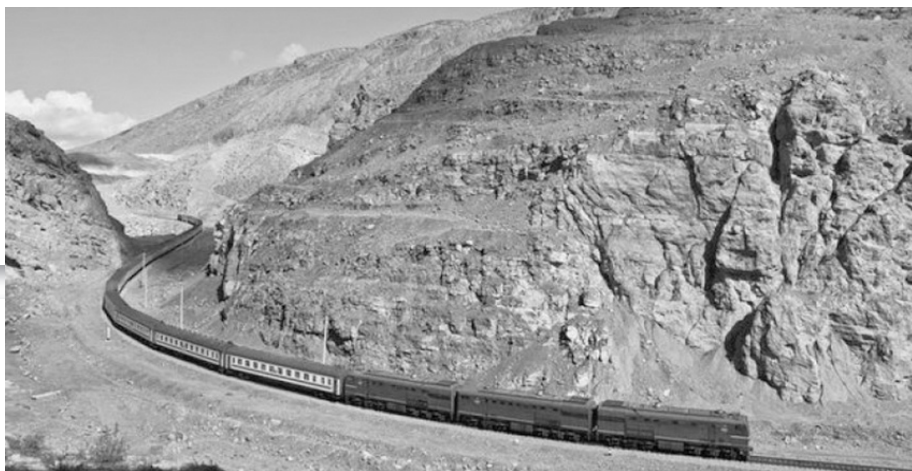
Zəngəzur dəhlizi - Azərbaycanın regionda optimal bağlantılar yaratmaq siyasətinin davamı

Hazırda global miqyasda cərəyan edən geosiyasi proseslər fonunda nəqliyyat bağlantılarının önəmi heç vaxt olmadığı qədər artıb. Vəziyyət həmçinin Azərbaycanın da yer aldığı Avrasiya məkanında da eynidir. Sonu görünməyən Rusiya-Ukrayna müharibəsi səbəbindən Şimal marşrutlarının, Qara dənizin Ukrayna sahillərindəki limanların funksionallığı əhəmiyyətli dərəcədə azalıb. Ölkələr və daşıma şirkətləri daha təhlükəsiz alternativ marşrutlar axtarırlar. Belə bir şəraitdə nəzərlər Azərbaycana yönəlir. Avrasiyada respublikamız son dərəcə əlverişli coğrafi yerləşməyə malikdir. Lakin məsələ yalnız coğrafiya ilə bağlı deyil. Burada ən əsas amillərdən biri müasir infrastrukturla bağlıdır. Respublikamızın ərazisindən bir-

birinə inteqrasiya edilmiş Şərq-Qərb və Şimal-Cənub kimi iki mühüm dəhliz keçir. Respublikamız həmçinin Orta Dəhliz (Transxəzər marşrutu) üzərində çox mühüm məntəqədir.

Zəngəzur dəhlizi Azərbaycanın regionda optimal bağlantılar yaratmaq siyasətinin davamıdır və ölkəmizin yeni təşəbbüsüdür. 44 günlük müharibədə qazanılan Qələbə sayəsində regionda yeni reallıqlar yaranan Azərbaycan haqlı olaraq Qərb rayonları ilə ayrılmaz hissəsi olan Naxçıvan arasında maneəsiz keçidin təmin olunmasını istəyir. Bu marşrut kimi də Ermənistan ərazisindən keçən və tarixən mövcud olan marşrut seçilib. Bəs niyə Zəngəzur? Bu da təsadüfi deyil. Azərbaycan Prezidenti sözügedən marş-

ruta Zəngəzur dəhlizi adını verərək (hazırda bu termin beynəlxalq səviyyədə qəbul olunub - red.) tarixilik prinsipini əsas götürüb. Tarixən bəhs olunan coğrafiya Azərbaycanla məxsus olmaqla məhz Zəngəzur adını daşıyıb. Bunu tarixi xəritələr də əyani şəkildə təsdiqləyir. Sonralar global güc mərkəzlərinin təhriki ilə bəhs olunan ərazi

Azərbaycandan alınaraq Ermənistanla birləşdirilib. Onu da xatırlatmaq yerinə düşər ki, keçmiş sovet dönməndə də həmin ərazidən Naxçıvana gediş-gəliş təmin olunub. Belə ki, buradan keçməklə Azərbaycanın Qərb rayonları ilə Naxçıvanı birləşdirən dəmir yolu xətti məhz respublikamızın tabeliyində fəaliyyət göstərib

Zəngəzur dəhlizinin açılmasına Azərbaycan qətiyyətli siyasi iradə nümayiş etdirir. Prezident İlham Əliyev bu günlərdə Xankəndidə baş tutan III Qlobal Şuşa Media Forumundakı çıxışında ölkəmizin qətiyyətli mövqeyini bir daha ortaya qoyaraq de-

kət etsin. Bu, legitim tələbdir".

Azərbaycan yalnız siyasi bəyanatlar verməklə kifayətlənmir. Postmüharibə dönməndə Zəngəzur dəhlizinin ölkəmizə aid hissəsində böyük iş həcmi yerinə yetirilib. Yeni çəkilən dəmir yolu xəttinin inşası ta-

həsindən kənarda qalması dalan ölkə olan Ermənistanın vəziyyətini daha da ağırlaşdıracaq. Hazırda bu ölkənin geniş dünyaya quru yolla çıxışı yalnız dar, qış aylarında əsasən bağlı qalan Lars (Gürcüstan üzərindən) keçid məntəqəsi və İran vasitəsilədir. İndiki geosiyasi vəziyyəti nəzərə alqda aydın şəkildə görünür ki, Zəngəzur dəhlizinin mümkün qədər tez açılması Ermənistanın özü üçün hava və su kimi lazımdır. Zəngəzur dəhlizinin açılması bütövlükdə Avrasiya məkanında yerləşən ölkələrin hamısının maraqlarına xidmət edir. Çindən, Mərkəzi Asiya dövlətlərindən gələn yüklər Zəngəzur dəhlizi vasitəsilə Türkiyəyə və buruadan da Avropaya ötürüləcək. Buna görə də Ermənistanın manipulyasiyalara əl atmaması bütövlükdə bu ölkənin region dövlətlərinin maraqlarına qarşı çıxması anlamında qəbul olunur.

Zəngəzur dəhlizinin yaradılmasına Ankara da böyük maraq göstərir. Türkiyənin nəqliyyat və infrastruktur naziri Abdulkadir Uraloğlu ölkəsinin Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə birbaşa əlaqə yaradacaq strateji dəmir yolu layihəsi üçün 2,4 milyard avro məbləğində xarici maliyyə cəlb etdiyini açıqlayıb.

Nazirin sözlərinə görə, bu maliyyə Qars-İğdır-Aralıq-Dilucu dəmir yolu xəttinin inşasını da əhatə edir. Layihənin reallaşması ilə Şərqi Anadolu bölgəsi birbaşa Asiya ilə dəmir yolu vasitəsilə bağlanacaq və bu xətt eyni zamanda Türkiyə ilə Naxçıvanı birləşdirəcək.

Qeyd olunur ki, bu dəmir yolu xətti Zəngəzur dəhlizi ilə paralel və ya tamamlayıcı rol oynayacaq, Azərbaycanın Qərb rayonları ilə Türkiyə arasında alternativ quru və dəmir yolu bağlantısı yaradacaq. Layihə həm logistika, həm də geosiyasi inteqrasiya baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Ceyhun Bayramov türkiyəli həmkarını Azərbaycan-Ermənistan normalaşma prosesi barədə məlumatlandırıb

İyulun 25-də Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov ilə Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan arasında telefon danışığı aparılıb. Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsindən AZƏRTAC-a verilən məlumata görə, telefon danışığı zamanı Azərbaycan-Türkiyə müttəfiqlik münasibətlərindən irəli gələn məsələlər, regional və beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində əməkdaşlıq, Azərbaycan-Ermənistan normalaşma prosesi müzakirə olunub. Bununla yanaşı, regional və beynəlxalq müstəvidə müşahidə olunan təhlükəsizlik problemləri nəzərdən keçirilib.

Azərbaycan-Türkiyə qardaşlığına əsaslanan müttəfiqlik münasibətlərinin bütün səviyyə və platformalarda uğurla davam etdirildiyi məmnunluqla qeyd edilib.

Ceyhun Bayramov həmkarını Azərbaycan-Ermənistan normalaşma prosesi və onun müxtəlif aspektləri, sülh sazişi üzrə cari vəziyyət və perspektivlər, habelə mövcud maneələr və onların həlli istiqamətində səylər barədə ətraflı məlumatlandırıb. Telefon danışığında, həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Türkiyə də böyük maraq göstərir

Xatırladaq ki, Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Şimali Kiprdən qayıdarkən təyyarədə jurnalistlərə açıqlamasında Zəngəzur dəhlizinin açılmasının ticarəti canlandıracığını və bu məsələnin konsensus yolu ilə həll edilə biləcəyini bildirib. O qeyd edib ki, Zəngəzur dəhlizi, təkcə Azərbaycan, Ermənistan və Türkiyəyə deyil, bölgədəki digər ölkələrə də fayda verəcək.

Mübariz FEYİZLİ

Növbəti uğur!

Qərbi azərbaycanlıların qayıdışına beynəlxalq müstəvidə dəstək artmaqdadır

Qərbi azərbaycanlıların doğma yurdlarına qayıdışının təmin olunması onların beynəlxalq hüquq çərçivəsində müəyyənlanmış fundamental haqlarından biridir. Bu məqsəd üçün bütün imkanlardan, o cümlədən beynəlxalq platformalardan istifadə olunur. Qərbi Azərbaycan İcması qayıdış hüququnun bərpası üçün müvafiq beynəlxalq təşkilatlara müraciətlər edir. Eləcə də, müxtəlif yerli və beynəlxalq konfranslar keçirilir. Bütün bunlar öz müsbət nəticələrini verməkdədir.

məqsədlə UNESCO-nun monitoring missiyasına icazə verməli, qayıdış mövzusunda İcma ilə dialoqa başlamalıdır. Ermənistan Qərbi azərbaycanlıların nə vaxt və hansı şərtlərlə öz dədə-baba yurdlarına dönə bilərləri ilə bağlı aydın mövqe ifadə etməlidir. Bu məsələ ilə əlaqədar Ermənistan rəhbərliyinin İcmanın nümayəndələrini qəbul etməsini gözləyirik". Dövlət başçısı müraciətində xüsusi olaraq vurğulayıb ki, Qərbi azərbaycanlıların qayıdış istəyi Ermənistanla qarşı əra-

İcma Ermənistandan tələb edir

Məsələ ilə bağlı Qərbi Azərbaycan İcmasının bəyanatında bildirilib ki, Qərbi Azərbaycan məsələsini prinsipial və ardıcıl şəkildə beynəlxalq gündəmdə saxlayan Prezident İlham Əliyevin sözügedən müraciətinin BMT-nin rəsmi sənədi kimi yayılması insan hüquqları mövzusu olaraq Qərbi Azərbaycana qay-

yıdış məsələsinə beynəlxalq dəstəyin artırılmasında mühüm rol oynayır. Qərbi Azərbaycan İcması sülh yolu ilə, təhlükəsiz və ləyaqətli şəkildə qayıdış məsələsinə beynəlxalq aləmin dəstəyinin əldə olunması istiqamətində səylərini davam etdirəcək. İcma Ermənistan hökumətindən Ümumdünya İnsan Hüquqları Bəyannaməsi və digər müvafiq beynəlxalq konvensiyalarla üzərinə gö-

türdüü öhdəliklərinə uyğun olaraq, Qərbi azərbaycanlıların öz evlərinə qayıdışına şərait yaratmağı tələb edib.

Ümumiyyətlə, bütün bunlar göstərir ki, Qərbi azərbaycanlıların doğma yurdlarına qayıdışı beynəlxalq platformalarda müzakirə predmetinə çevrilib. İndiyə kimi, Qərbi Azərbaycan İcması BMT Baş katibinə, Avropa İttifaqı Şurasının Prezidentinə, UNESCO-ya və digər beynəlxalq təşkilatlara müraciətlər edib. Bu müraciətlərin bir neçəsi BMT-nin rəsmi sənədi kimi yayılıb. Bütün bunlar qayıdış istiqamətində sistemli tədbirlər görüldüyünü təsdiq edir. Ermənistanın Qərbi Azərbaycan İcmasından qorxmasının əsas səbəbi də budur.

Məsələn, Asiya Parlament Assambleyasının bu il 17-21 fevral tarixlərində Bakıda keçirilmiş sessiyasında qəbul edilmiş yekun sənədində Qərbi azərbaycanlıların təhlükəsiz və ləyaqətli şəkildə öz doğma yurdlarına qayıtmasına və Qərbi Azərbaycan İcmasının qayıdışla bağlı dialoq çağırışlarına birmənalı dəstək ifadə olunub. Aprel ayında isə Qoşulmama Hərəkatının Parlament Şəbəkəsinin Özbəkistanda keçirilən dördüncü konfransının yekunu olaraq qəbul edilmiş Daşkənd Bəyannaməsində Qərbi azərbaycanlıların qayıdışı məsələsinə yer verilib. Eyni zamanda, aprel ayında keçirilmiş Antalya Diplomatiya Forumu çərçivəsində "Qlobal idarəetmədə parlament diplomatiyası" mövzusunda baş tutan dəyirmi masada da Qərbi Azərbaycan haqqıqları müzakirə edilib. Əlbəttə, bu yəndə faktların sayını artırmaq da olar. Bu baxımdan, Ankara şəhərində "Qərbi Azərbaycana qayıdış insan hüquqlarının aliliyinin mühüm şərti kimi" mövzusunda keçirilən beynəlxalq konfrans da böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bütün bunlar göstərir ki, Qərbi azərbaycanlıların qayıdış hüququ təmin edilənə qədər bu istiqamətdə beynəlxalq fəaliyyət sistemli şəkildə davam etdiriləcək.

Nardar BAYRAMLI

Azərbaycan Prezidentinin mesajları...

Bu istiqamətdə növbəti uğur qazanılıb. Belə ki, BMT katibliyi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin bu il mayın 21-də Türkiyənin paytaxtı Ankara şəhərində "Qərbi Azərbaycana qayıdış insan hüquqlarının aliliyinin mühüm şərti kimi" mövzusunda keçirilmiş beynəlxalq konfransın iştirakçılarına müraciətini və konfransın yekun sənədini BMT Təhlükəsizlik Şurası və Baş Assambleyasının rəsmi sənədləri kimi yayıb. Xatırladaq ki, sözügedən konfransda Azərbaycan və Türkiyədən 250-ə yaxın iştirakçı, o cümlədən Türkiyə Böyük Millət Məclisinin (TBMM) üzvləri, dövlət qurumlarının nümayəndələri, universitet rektorları, elm və iş adamları, qeyri-hökumət təşkilatlarının və media nümayəndələri iştirak edib. Azərbaycan Prezidentinin konfrans iştirakçılarına ünvanlanan, BMT Təhlükəsizlik Şurası və Baş Assambleyasının rəsmi sənədi kimi yayılan müraciətinin bir hissəsinə diqqət yetirək: "Təəssüf ki, Ermənistan cəmiyyətində türk xalqlarına qarşı dərin kök salmış nifrət, "böyük Ermənistan" xülyası, həmin ölkənin konstitusiyasında Azərbaycana və Türkiyəyə qarşı ərazi iddialarının yer alması, Qərbi azərbaycanlıların qayıdışına imkan verilməməsi sülhə mane olur. Ermənistan qonşu dövlətlərə qarşı ərazi iddialarına son qoymalı, azərbaycanlılara məxsus mədəni irsin bərpası və qorunması üçün addımlar atmalı, bu

zi iddiası demək deyil və Ermənistan həmin istəyi bu formada təqdim etmək cəhdlərindən əl çəkməlidir. Qayıdış reallaşana qədər bu məsələ Azərbaycan gündəliyindən çıxmıyacaq. Təbii ki, öz yurdlarına dönəcək Qərbi azərbaycanlılara təhlükəsizlik zəmanəti də verilməlidir.

Konfransın yekun sənədində isə XX əsrin müxtəlif mərhələlərində Qərbi Azərbaycanda, indiki Ermənistan ərazisində yaşayan azərbaycanlılar sistemli təmizləməyə məruz qalaraq doğma yurdlarından zorla çıxarıldıqları, bu proses nəticəsində yüz minlərlə Qərbi azərbaycanlının qəddin vəziyyətinə düşdüyü, onların mədəni irsinin məhv edildiyi vurğulanıb. Bildirilib ki, bu faciəvi hadisələr regionun mədəni müxtəlifliyinə və tarixi yaddaşına ciddi zərbə vurub və hazırda həll edilməmiş ədalətsizlik kimi qalmaqdadır. Qeyd olunub ki, Qərbi azərbaycanlıların öz ata-baba torpaqlarına təhlükəsiz və ləyaqətli qayıdışı tarixi ədalətsizliyin aradan qaldırılması təmin etməklə yanaşı, Cənubi Qafqazda sabitlik və barışıq üçün mühüm addımdır. Qərbi Azərbaycanda dağıdılmış məscidlərin və digər mədəni abidələrin bərpası, qorunması regional sülh və birgəyaşayışın möhkəmləndirilməsi üçün vacibdir. Mədəni müxtəliflik və barışığa xidmət edən bu işdə beynəlxalq təşkilatların yaxından iştirakı zəruridir.

Qərbi azərbaycanlıların qayıdışı beynəlxalq təşkilatların gündəmindədir

Bütün bunlara baxmayaraq, Azərbaycan Qərbi azərbaycanlıların qayıdış hüququnun bərpə edilməsi istiqamətində beynəlxalq müstəvidə fəaliyyətini davam etdirir. Buna nümunə kimi, 3-4 iyul tarixlərində Xankəndi şəhərində keçirilən İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatının (ECO) 17-ci Zirvə görüşündə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Qərbi azərbaycanlıların qayıdışı məsələsini qaldırmasını və bu məsələnin sammitin yekunlarına dair Xankəndi Kommunikesində əks olunmasını göstərə bilərik. Eləcə də, 21-22 iyunda İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının (İƏT) Nazirlər Şurasının İstanbul şəhərində keçirilmiş 51-ci sessiyasının yekun bəyannaməsində Qərbi Azərbaycan məsə-

ləsi barədə bənd daxil edilib, eləcə də "Hazırkı Ermənistan ərazisindən zorla və sistemli şəkildə didərgin salınmış azərbaycanlıların qayıdış hüququ" adlı qətnamə qəbul olunub. TÜRKPA-nın iyunun 12-də Astana şəhərində "Türk Əsri: Parlament diplomatiyasının rolu" mövzusunda keçirilmiş 14-cü iclasının yekun Astana Bəyannaməsində Qərbi azərbaycanlıların qayıdışı məsələsi də əksini tapıb. Sənəddə Ermənistan ərazisindən zorla çıxarılmış azərbaycanlıların taleyindən dərin narazılıq ifadə edilib və onların dinc, təhlükəsiz və ləyaqətli şəkildə öz yurdlarına qayıtmaq hüququ dəstəklənib.

Qeyd edək ki, digər beynəlxalq təşkilatlar da bu mövzunu gündəmə gətirir.

Azərbaycanın şəhərsalma təcrübəsinə beynəlxalq maraq artır

Uğurlu inkişaf modelinə malik olan Azərbaycanın ayrı-ayrı istiqamətlərdə qazandığı nailiyyətlər və təcrübə beynəlxalq səviyyədə diqqətlə izlənilir və bir sıra hallarda model kimi qəbul olunur. Elə bugünlərdə respublikamızın şəhərsalma və dayanıqlı inkişaf sahəsindəki təcrübəsi BMT-nin Yüksək səviyyəli Siyasi Forumunda təqdim edilib. Azərbaycan Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sədri Anar Quliyev BMT-nin İqtisadi və Sosial Şurası (ECO-SOC) tərəfindən Nyu-York şəhərində təşkil olunan Yüksək səviyyəli Siyasi Forum çərçivəsində keçirilən nazirlər görüşündə çıxış edib. Dövlət Komitəsindən bildirilib ki, sədr Azərbaycanın şəhərsalma və dayanıqlı

inkişaf sahəsində həyata keçirdiyi islahatlar, əldə olunan nailiyyətlər və qarşıya qoyulmuş strateji prioritetlər barədə məlumat verib.

Qeyd edək ki, 2013-cü ildən etibarən hər il təşkil olunan Yüksək səviyyəli Siyasi Forum Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinin global səviyyədə nəzərdən keçirilməsi və onların icrasının sürətləndirilməsi üçün əsas platforma hesab olunur. Bu il forum 14-23 iyul tarixlərində BMT-nin Nyu-Yorkdakı mənzil-qərarahında "Heç kimin geridə qalmaması" naminə 2030 Gündəliyi və onun Dayanıqlı İnkişaf Məqsədləri üçün davamlı, inklüziv, elmi və sübuta əsaslanan həllərin irəli aparılması" mövzusunda keçirilib.

Ekoloji amillərin nəzərə alınması

Anar Quliyev iqlim dəyişikliyi, iqtisadi qeyri-müəyyənlik və sosial bərabərsizlik kimi problemlərin bir-biri ilə sıx bağlı olduğunu və bu çağırışların daha qabarıq şəkildə məhz şəhər mühitlərində özünü göstərdiyini bildirib. Komitə sədri vurğulayıb ki, proqnozlara əsasən 2050-ci ilədək dünya əhalisinin 70 faizdək hissəsi şəhərlərdə yaşayacaq və bu səbəbdən də şəhərlərin davamlı inkişafı global gündəliyin prioritet istiqamətlərindən biri olmalıdır.

Azərbaycanın milli inkişaf strategiyasında şəhərsalmanın prioritet istiqamət olduğunu qeyd edən komitə sədri ölkəmizin iqlim dəyişikliyi və urbanizasiya sahəsində beynəlxalq səylərə fəal töhfə verdiyini diqqətə çatdırıb. Bu xüsusda, COP29 çərçivəsində Azərbaycanın təqdim etdiyi "Dayanıqlı və Sağlam Şəhərlər üçün Çoxsahəli Fəaliyyət Yolları" təşəbbüsünün şəhərsalma ilə səhiyyə və iqlim siyasətləri arasında inteqrasiyanı təmin etdiyini bildirib.

Göründüyü kimi, BMT-nin Yüksək səviyyəli Siyasi Forumunda müasir şəhərsalma çağırışlarından biri kimi ekoloji məsələlərə xüsusi vurğu edilib. Bakının Baş Planında da bu cəhət nəzərə alınıb. Məsələn, sənəddə göstərilən şəhər və ətraf mühitin bərpası prioritetinə nəzərə salaq. Bakıda ətraf mühitin əhə-

miyyətli dərəcədə çirklənməsi keçmiş sənaye dövrünün mirasıdır. Dərin təhlil əsasında Bakının Baş Planında göllər və torpaqların rekultivasiyası ilə bağlı növbəti 20 ildə ekoloji reabilitasiya üçün prioritet istiqamətlər müəyyən edilib.

"Hibrid Yaşıl Dəhlizlər" Baş Planın əsas konseptual sütunlarıdır və müxtəlif funksiyaları özündə birləşdirir: şəhərdə havanın keyfiyyətinin və mikroikliminin yaxşılaşdırılması; piyadalar üçün küçə mühitini yaxşılaşdırmaqla şəhərin müxtəlif hissələrini birləşdirərək piyada gəzintini və velosiped istifadəsini təşviq etmək; yaşılıqların genişləndirilməsi və əlavə "yaşıl" istirahət zonalarının yaradılması və s.

Vurğulamaq yerinə düşər ki, ekoloji məsələlər, yaşıl transformasiyalar Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərdə apardığı bərpa və yenidənqurma işlərində də mütləq qaydada nəzərə alınır. Prezident İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq burada "Ağıllı şəhər" və "Ağıllı kənd" konseptlərinə uyğun yaşayış məntəqələri yaradılır. Eyni zamanda, bəhs olunan ərazilərin zəngin "yaşıl enerji" potensialından səmərəli şəkildə istifadə olunması hədəflənib.

Mübariz FEYİZLİ

Ölkəmizdə reallaşdırılan şəhərsalma islahatları

Dövlət Komitəsinin rəsmisi beynəlxalq platformada Azərbaycanın şəhərsalma və dayanıqlı inkişaf sahəsində həyata keçirdiyi islahatlar, əldə olunan nailiyyətlər və qarşıya qoyulmuş strateji prioritetlər barədə məlumat verib. Komitə sədri şəhərsalma sahəsində qəbul edilmiş kompleks və inteqrasiya olunmuş yanaşmaların sosial rifahə, iqlim dəyişikliklərinə uyğunlaşmaya və iqtisadi dayanıqlılığa töhfə verdiyini diqqətə çatdırıb.

Ötən ilin əvvəlində təqdim olunan Bakı şəhərinin Baş Planı ölkəmizin müasir şəhərsalma çağırışlarına yanaşmasını aydın şəkildə nümayiş etdirir. Son illərdə paytaxt Bakının meqapolis kimi inkişafı şəhərin perspektiv inkişafını özündə ehtiva edən və konseptual olaraq əsaslandırılmış Baş Planının işlənib hazırlanmasını zərurətə çevirmişdi. Artıq Bakı şəhərinin 2040-cı ilə qədərki dövrdə inkişafı dair Baş Planı təsdiqlənib və burada bir sıra mühüm prinsiplər əsas götürülüb. İctimaiyyətə təqdim olunan Baş Plan Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sifarişli beynəlxalq tenderin qalib

"AS+P Albert Speer + Partner GmbH" şirkəti (Almaniya) tərəfindən hazırlanıb.

Baş Plan yaxın illər ərzində Bakı şəhərinin strateji inkişaf istiqamətlərini müəyyən edən ərazi-planlaşdırma sənədidir. Təqdimatda bildirildiyi kimi, Baş Plana uyğun olaraq vahid mərkəzli aqlomerasiya olan Bakı növbəti inkişaf mərhələsində rahat, ekoloji cəhətdən təmiz, mobil, insanyönümlü və inklüziv çoxmərkəzli şəhərə çevriləcək. Baş Plan həmçinin ərazi zonalaşdırılması, əsaslı tikinti, nəqliyyat və sosial infrastruktur, kommunal sistemlər, eyni zamanda ərazilərin abadlaşdırılması tədbirləri, habelə post-sənaye dövrünə keçidi təmin edəcək yeni şəhər iqtisadiyyatı məsələlərini özündə ehtiva edir. Sənədlə bunlarla yanaşı, icra müddətinin ilk illərində həyata keçiriləməli prioritet fəaliyyətlər müəyyən edilib. Bütövlükdə 4 vacib hədəfə əsaslanan Baş Plan paytaxtın 212,3 min hektarlaq bütün inzibati ərazisini əhatə etməklə 2040-cı ilədək olan müddət ərzində şəhərin əsas inkişaf prioritetlərini özündə əks etdirir.

Müasir dövrün geosiyasi xəritəsi diplomatik danışıqlar, əməkdaşlıqlarla yanaşı, həm də konkret nəqliyyat-kommunikasiya layihələri və regional təhlükəsizlik formatları üzərindən müəyyən olunur. Xüsusilə də 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra yaranmış yeni reallıqlar Cənubi Qafqazda güc balansını dəyişib, regionun yeni düzünü formalaşdırıb. Bu düzəndə Azərbaycanın müstəqil siyasəti, öz sərhədlərinə və ərazi bütövlüyünə sahib çıxmaq iradəsi ilə yanaşı, geniş, beynəlxalq miqyaslı əməkdaşlıq platforması formalaşdırmaq niyyəti də açıq şəkildə ortaya qoyulur. Ölkəmizin yeni siyasi-iqtisadi nizamın güclənməsinə əsas töhfəsi sayılan və nəqliyyat logistikası baxımından ən mühüm prioritetlərdən birinə çevrilən Zəngəzur dəhlizi layihəsi tək ticari deyil, həm də siyasi əhəmiyyət daşıyan strateji bir xəttidir. Bu dəhliz Azərbaycanın əsas hissəsi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasını birləşdirəcək, eyni zamanda daha geniş Avrasiya nəqliyyat arteriyasına çevriləcək layihədir. Bu mənada dəhliz yalnız Azərbaycan üçün deyil, eyni zamanda bölgədə sülh və əməkdaşlıq mühitinin bərqərar olması üçün vacib alət sayılır. Lakin Ermənistanın süni şəkildə yaratdığı maneələr, Qərbdən aldığı bəzi təlimatlar artıq bir neçə ildir ki, layihənin reallaşmasına çətinliklər yaradır - həm Zəngəzur dəhlizi məsələsinə, həm sülhün repallaşmasına, həm də regional təhlükəsizliyə təhdid kimi ən ciddi problemlərdən biri isə Aİ-nin Ermənistanı göndərdiyi və zahirən müşahidə missiyası kimi təqdim olunan, əslində isə peşəkar casus şəbəkəsinə çevrilmiş qruplardır. Onların fəaliyyəti artıq təkəz Azərbaycan deyil, regiondakı digər böyük dövlətlərin də narahatlığına səbəb olur.

Heç bir geopolitik layihədə vasitəçi mexanizmlərinə yer verilmir

Son dövrlərdə Zəngəzur dəhlizinin icrası ilə bağlı müəyyən informasiyalar yayılıb - Ermənistanın siyasi rəhbərliyi öz ərazilərində dəhlizə nəzarət mexanizmi ilə bağlı ABŞ şirkətindən təklif aldığını bildirir.

Zəngəzur dəhlizinin icrası ilə bağlı Azərbaycanın mövqeyi isə birmonalidir: bu, ölkənin suveren ərazisində həyata keçiriləcək milli layihədir. Azərbaycan öz ərazisində heç bir xarici operatorun, nəzarət mexanizminin və ya icarə formasında fəaliyyət göstərən üçüncü tərə-

Bizim ərazidə heç bir operator, heç bir ticarətçi, heç bir icarədar ola bilməz

fin iştirakını qəbul etmir və etməyəcək. Prezident İlham Əliyevin dəfələrlə vurğuladığı kimi, Azərbaycanın siyasəti müstəqillik və suverenlik üzərində qurulub və heç bir geopolitik layihədə vasitəçi mexanizmlərinə yer verilmir.

Vurğulandığı kimi, Azərbaycan bu məsələdə prinsipialdır: əgər Ermənistan dəhlizin açılmasına real töhfə vermək istəyirsə, bunu heç bir şərt və şərik olmadan etməlidir. Ermənistanın hansı operatoru, ölkəni və ya tərəfdaşı cəlb etməsi onun öz seçimidir. Amma Azərbaycan ərazisində, xüsusilə Zəngəzur dəhlizi boyunca heç bir kənar nəzarət mexanizmi qəbul edilməz. Prezident İlham Əliyev Xankəndidə "Rəqəmsal keçidlər: Süni intellekt dövründə informasiya və media dayanıqlılığının gücləndirilməsi" mövzusunda keçirilən III Şuşa Qlobal Media Forumunun iştirakçıları ilə görüşündə də bildirib ki, Amerika şirkətinin Zəngəzur dəhlizinin bir növ icarəyə götürməsi, Ermənistan rəhbərliyinə ünvanlanmalıdır: "Bizim ərazidə heç bir operator, heç bir ticarətçi, heç bir icarədar ola bilməz".

Aİ müşahidə missiyası - casus şəbəkəsinin diplomatik örtüyü

Bəli, Ermənistanın fərqli üsullarla sülh və sabitliyin bərpasını gecikdirməsi sübuta ehtiyacı olmayan bir aksiomadır. Ölkəmizin irəli sürdüyü sülh və Zəngəzur dəhlizinin açılması təşəbbüsünün qarşılığında Ermənistanın Aİ müşahidə missiyasını sərhədə dəvət etməsi və bu qurumun görünən müşahidə adı altında əslində casusluq fəaliyyəti ilə məşğul olması bir çox suallar yaradır. Bu missiya ilə bağlı açıqlamalarda zaman-zaman onun strukturundan, üzvlərinin hansı hərbi birləşmələrdə hərbi xidmət keçməsindən geniş ictimaiyyət xəbərdar tutub. Hətta onların nəinki Azərbaycan - Ermənistan münasibətlərinin tənzimlənməsi prosesinə maneçilik törətməsi, paralel olaraq regionda baş verən proseslərə də casus baxışı ilə yanaşması sirr deyil. Məsələn, bu missiyanın üzvlərinin son İran-İsrail gərginliyi fonunda İran sərhədi boyunca intensiv şəkildə hərəkət etməsi, hərbi və geostrateji koordinasiya izləməsi bu fəaliyyətin arxasında hansı məqsədlərin dayandığı-

nı açıq göstərir. Onlar binokl və digər texniki avadanlıqlarla bütün regiona, eyni zamanda Azərbaycan ərazisinə də "baxırlar". Bu məsələyə toxunan Prezident İlham Əliyev qeyd edib ki, Ermənistan artıq dirnaqarası "Avropa müşahidəçiləri"ni də sərhədə dəvət edib: "Onlar sərhəddəki peşəkar casuslardır və İrana qarşı casusluq fəaliyyəti aparırlar. Xüsusilə də bu son İran-İsrail münaqişəsi zamanı onlar İran sərhədi boyu hərəkət edirlər. Düzdür, onlar binokl vasitəsilə bizə də baxırlar, ancaq biz də öz ərazimizdən onları izləyirik. Sabah Ermənistan istənilən ölkəni, tərəfi də dəvət edə bilər".

Bəli, proseslərin axarı göstərir ki, Ermənistan sabah istənilən başqa ölkəni - istər NATO üzvünü, istərsə də digər regional oyunçuları bölgəyə, öz ərazisinə dəvət edə bilər. Azərbaycan isə öz sərhədində və suveren ərazisində bu cür təsirlər və təzyiqlərə imkan vermir və verməyəcək. Regionda sülhün və sabitliyin təmin olunması üçün birtərəfli, qərəzli missiyalar deyil, qarşılıqlı hörmətə əsaslanan əməkdaşlıq vacibdir.

Milli Məclis Korsika xalqının yeni qətnamə layihəsinə dair bəyanat yayıb

Bəyanatda qeyd edilir ki, bugünlərdə Fransa Milli Assambleyasında erməni-pərəst və anti-Azərbaycan ünsürlər tərəfindən yeni qətnamə layihəsi irəli sürülüb. Qətnamə layihəsinin müəlliflərinin kimliyi artıq həmin layihənin mahiyyətini açıq şəkildə ortaya qoyur. "Regionumuzda baş verən proseslərə növbəti müdaxilə cəhdi olan bu layihədə adətə üzrə reallıqlar təhrif olunur, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünə açıq hörmətsizlik nümayiş etdirilir və ölkəmiz əleyhinə yalan ittihamlar ortaya atılır. Belə görünür ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında xüsusən Abu Dabi görüşündən sonra sülh gündəliyinin irəliləməsi müəyyən qüvvələrin maraqlarına heç bir halda cavab vermir. Onlar vəziyyəti yenidən gərginləşdirmək və sülh gündəliyinə xələl gətirmək xəttini seçiblər. İndiki məqamda Fransa Milli Assambleyasında irəli sürülmüş bu lüzumsuz qətnamə cəhdi də bu davranışın növbəti bariz nümunəsidir. Digər tərəfdən, qeyd etməliyik ki, Yeni Kaledoniya ilə Fransa arasındakı sonuncu razılaşmalar artıq Yeni Kaledoniyanın bir dövlət kimi formalaşma istiqamətində inamla irəlilədiyini göstərir. Belə bir vəziyyətdə vətəndaş cəmiyyəti təsisatı və qeyri-hökumət təşkilatı olan Bakı Təşəbbüs Qrupunun Yeni Kaledoniyaya göstərdiyi dəstək Fransanı olduqca çıxıqlandırır. Əminliklə demək olar ki, Fransa tərəfi Bakı Təşəbbüs Qrupunun fəaliyyətinə özünəməxsus üslubda - həmin qətnamə layihəsi ilə cavab verməyə çalışır".

Bəyanatda o da bildirilir ki, bu kimi addımların - istər Valeri Pekres, Ann İdalqo kimilərinin anti-Azərbaycan fəaliyyətinin, istərsə də Milli Assambleya da indiyədək ölkəmiz əleyhinə qəbul edilmiş qətnamələrin mahiyyəti bundan ibarətdir ki, Fransa Cənubi Qafqazda sülh gündəliyindən tamamilə kənarda qalmasını həzm edə bilmir. "Bu səbəbdən də bütün vasitələrdən istifadə edərək regionda vəziyyəti yenidən gərginləşdirməyə cəhd edir. Bütün bunlara ən böyük dəstəyi də erməni lobbisi və ermənipərəst dairələr verir. Daha vacib bir məqamı xüsusilə vurğulamaq lazımdır ki, ölkəmizə qarşı atılan bu kimi addımlarda bir-biri ilə əlaqəli olan vahid bir şəbəkənin fəaliyyəti özünü aydın şəkildə büruzə verir. Müəyyən qüvvələrin maraqlarını reallaşdırmağa çalışan həmin şəbəkənin ayrı-ayrı ünsürləri İsveçrə parlamentində, Fransa parlamentində, ABŞ Konqresində müxtəlif təxribatlar ortaya ataraq regiondakı sülh gündəliyini pozmağa çalışırlar. Lakin onlar bilməlidir ki, bu kimi təxribatlar Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin yürütdüyü müstəqil siyasətə zərər qədr, də təsir göstərə bilməz və Cənubi Qafqaz regionunda baş verən proseslərə xarici müdaxilələrə heç bir halda icazə verilməyəcək".

Maneəsiz və təhlükəsiz keçid haqqı

Zəngəzur dəhlizinin ən mühüm məzmunu ondan ibarətdir ki, Azərbaycanın əsas ərazisindən Naxçıvana maneəsiz və təhlükəsiz keçid təmin edilsin. Bu hüquq Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazi bütövlüyünə əsaslanır və beynəlxalq hüququn müdəcəllərindən irəli gəlir. Bu, eyni zamanda Ermənistan üçün də iqtisadi və siyasi fayda verə biləcək bir layihədir. Lakin Ermənistanın daxili siyasi çəkişmələri, fərqli destruktiv mərkəzlərin yaratdığı intriqalar prosesin qarşısını alır. Vurğulandığı kimi, Azərbaycan üçün əsas məqsəd dəhlizin açılmasıdır. Amma bu keçid Azərbaycanın milli maraqlarının təmin olunması şərti ilə səsleşməli, bölgənin gələcəyi üçün də sabitliyin əsas şərti kimi çıxış etməlidir. Prezident İlham Əliyev forumda çıxışında da bildirib ki, "Bizim üçün isə ən başlıca məsələ odur ki, - mən Əbu-Dabidə həmkarım dedim, - bizim Azərbaycandan Azərbaycana maneəsiz və təhlükəsiz keçidimiz olmalıdır".

Bəli, Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı Azərbaycan prinsipial mövqeyindən geri çəkilməyəcək. Ermənistan bu məsələdə istənilən maneərsə də, Azərbaycanın iradəsi, beynəlxalq hüquqa əsaslanan mövqeyi və strateji maraqları bu layihənin gerçəkləşməyini göstərir. Qərbin "müşahidə" adı altında bölgəyə yerləşdirdiyi casus şəbəkələri isə nə regional təhlükəsizliyə, nə də sülhə xidmət edir. Azərbaycan həm nəqliyyat layihələrində, həm də sərhəd təhlükəsizliyində suveren qərar sahibi olaraq bu istiqamətdə bütün imkanlarını səfərbər edir. Bu, gələcək Cənubi Qafqaz nizamının əsas sütunu olacaq.

P.İSMAYILOV

Azərbaycanın müasir xarici siyasətinin prioritetləri haqqında dəyərli əsər

1993-cü ilin ikinci yarısında Ümummilli Lider Heydər Əliyev yenidən hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra Azərbaycanın xarici siyasət kursunda mövcud realıqları nəzərə alan və ölkəmizin milli maraqlarının qorunmasına yönəlmiş əməli dəyişikliklər edildi. Ümummilli Lider Özünün zəngin dövlətçilik təcrübəsinə əsaslanaraq bir sıra ön mühüm və təxirəsalınmaz vəzifələrin yerinə yetirilməsini qarşıya məqsəd kimi qoymuşdu. Həmin vəzifələrdən biri Azərbaycanı beynəlxalq aləmdəki təcrid vəziyyətindən çıxarmaq, ölkəmiz haqqında yaradılmış mənfi ictimai rəyi dəyişmək və xalqımızın haqq işini dünya ictimaiyyətinə olduğu kimi çatdıraraq informasiya blokadasını yarmaqdan ibarət idi.

30 ildən çoxdur ki, beynəlxalq birliyin bərabərhüquqlu üzvünə çevrilən Azərbaycan dövlətinin xarici siyasət fəaliyyətinin öyrənilməsi çox zəruridir. Bu baxımdan, Kamal Adıgözalovun 2025-ci ildə nəşr olunmuş “Yeni tarixi mərhələdə Azərbaycanın xarici siyasətinin prioritetləri: politoloji təhlil” (Bakı, Mütərcim, 264 s.) adlı monoqrafiyası mühüm elmi-siyasi, həmçinin nəzəri-praktiki əhəmiyyət kəsb edir.

Monoqrafiyada müasir dövrdə Azərbaycanın milli maraqlara və beynəlxalq hüquqa əsaslanan xarici siyasətinin prioritetləri sistemli şəkildə təhlil və tədqiq edilmişdir.

Milli maraqlara əsaslanan müstəqil xarici siyasət və Cənubi Qafqazda sülhün perspektivləri

Azərbaycanın suverenliyinin təmin edilməsində və ərazi bütövlüyünün bərpa olunmasında böyük dövlətlər maraqlı deyildilər, beynəlxalq hüquq isə demək olar ki, işləmir. Lakin Azərbaycan İkinci Qarabağ müharibəsində beynəlxalq hüquq prinsiplərini, xüsusilə BMT Nizamnaməsinin 51-ci maddəsinə rəhbər tutub öz ərazilərini azad etmək hüququndan istifadə edərək uğurlu və genişmiqyaslı əks-hücum əməliyyatları həyata keçirdi. Nəticədə, Azərbaycan həm ərazi bütövlüyünü, həm də suverenliyini bərpa edərək Cənubi Qafqaz regionunda yeni geosiyasi şəraitə yanaşı, sülhün bərqərar olması üçün əsaslı zəmin yaratdı.

Kitabda milli, regional və beynəlxalq təhlükəsizliyin xarici siyasətlə əlaqəsi politoloji kontekstdə təhlil edilir. Azərbaycan Prezidentinin xarici siyasət xəttinin mahiyyəti açıqlanır. Xüsusilə, Prezident İlham Əliyevin dövlətçilik konsepsiyasında milli maraqlar və xarici siyasət paradigması öyrənilir. Bununla yanaşı, Azərbaycan tərəfindən irəli sürülmüş baza prinsiplərinə dair təklifin məzmunu açıqlanır və beynəlxalq hüquq normaları əsasında Ermənistanla sülh müqaviləsinin imzalanması üçün əsas 5 prinsipin mahiyyəti və hədəfləri göstərilir.

Monoqrafiyada bu hədəflər sırasında yeni mərhələdə Azərbaycanın xarici siyasətinin prioritetlərindən olan Qərbi Azərbaycan məsələsi xüsusi yer tutur. Qərbi Azərbaycan strategiyasının İkinci Qarabağ müharibəsindən sonrakı daha yeni mərhələdə sülhün və təhlükəsizliyin təminatı kimi xarakterizə

edən müəllif politoloji təhlillərə əsaslanaraq məsələnin, həmçinin, geosiyasi və siyasi cəhətdən dövlətçiliklə sıx bağlı olduğunu açıqlayır.

Müəllif Cənubi Qafqazda yeni mərhələdə regional təhlükəsizlik konseptinin məzmununu açıqlayır. Dayanıqlı regional inkişaf və əməkdaşlığı sabitlik və təhlükəsizlik üçün əsas amillər kimi təqdim edir.

Multivektoral xarici siyasət kursu və beynəlxalq təhlükəsizlik arxitekturasının formalaşdırılması

Kitabın bu bölməsində Azərbaycanın beynəlxalq mövqelərinin daha da möhkəmləndirilməsində, beynəlxalq təhlükəsizlik arxitekturasının formalaşdırılmasında və qlobal problemlərin həllində ölkəmizin rolunun artırılması məsələləri tədqiq edilir. Müəllif əsərdə COP29 konfransına ev sahibliyi təkcə beynəlxalq tədbir deyil, regional güc olan Azərbaycan üçün 2024-cü ilin ən mühüm hadisəsi və ölkənin “yaşıl iqtisadiyyat”a keçid strategiyasının məntiqi davamı kimi qiymətləndirir.

Kitabda Azərbaycanın qeyri-münafiq gündəliyinin formalaşdırılması üçün fəaliyyət istiqamətləri, xüsusilə, qonşu ölkələrlə ikitərəfli münasibətlərin möhkəmləndirilməsi məsələləri təhlil edilir. Azərbaycan müstəqil xarici siyasət yürütdən dövlət kimi araşdırılarkən həm də birləşdirici gücə malik regional lider kimi xarakterizə edilir. Azərbaycanın üç bölgəni, yəni Cənubi Qafqaz-Xəzər hövzəsi-Mərkəzi Asiya regionlarını vahid geosiyasi inteqrasiya məkanında birləşdirmək mexanizmi açıqlanır. Azərbaycan “3+3” platforması, regional əməkdaşlıq imkanları və yeni perspektivlər ayrıca tədqiq edilir.

Multiregionalizm kontekstində regional təşkilatlanma və strateji tərəfdaşlıq

Müəllif kitabın bu bölməsində Türk dövlətləri ilə əlaqələr və Türk Dövlətləri Təşkilatının (TDT) daha da gücləndirilməsində Azərbaycanın rolunu təhlil edir. Regional inteqrasiyanın perspektivləri baxımından əhəmiyyətli olan Türk Dövlətləri Təşkilatının güclənməsi və nüfuzunun artmasında Azərbaycanın, xüsusilə, Prezident İlham Əli-

Kamal Adıgözalov

YENİ TARİXİ MƏRHƏLƏDƏ AZƏRBAYCANIN XARİCİ SİYASƏTİNİN PRIORITYLƏRİ: POLİTOLOJİ TƏHLİL

Kamal Adıgözalov

veyin böyük rolu olmuşdur. Yeni mərhələdə Türk dünyasının birliyi tədqiq edilərkən Şuşada keçirilən Zirvə görüşü çərçivəsində “Türk Dövlətləri Təşkilatının qeyri-rəsmi Zirvə görüşünün Qarabağ Bəyannaməsi”nin imzalanması mühüm hadisə kimi təhlil edilir. Bu mühüm sənəddə Türk dünyasının regionda və dünyada sülh, təhlükəsizlik, sabitlik, inkişaf və tərəqqi ideyalarına sadıq olan türk xalqlarının ortaq etnik köklər, tarix, dil, mədəniyyət, ənənələr və dəyərlərə söykənən ailə olduğu bildirilir.

Kitabda Azərbaycanın yeni dördtərəfli əməkdaşlıq təşəbbüsü olan Ankara-Bakı-İslamabad-Pekin xəttinin strateji tərəfdaşlıq və müttəfiqlik baxımından əhəmiyyəti politoloji təhlil edilir.

Enerji diplomatiyası, iqlim dəyişikliyi, nəqliyyat-logistika layihələri və multilateralizm

Əsərdə Azərbaycanın iqtisadi və enerji diplomatiyasının inkişaf etdirilməsi məsələləri politoloji təhlil edilir. XX əsrin son onilliyindən başlayaraq dünyada gedən ictimai-siyasi və beynəlxalq əhəmiyyətli hadisələr nəticəsində Xəzər hövzəsi, Mərkəzi Asiya

və Qafqaz regionu yenidən öz geostrateji əhəmiyyətinə görə dünyada mühüm yerlərdən birini tutdu.

Müəllif qeyd edir ki, Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorundakı neft yataqlarının istismarına dair 1994-cü il sentyabrın 20-də imzalanmış “Əsrin müqaviləsi” ölkəmizin dünya dövlətləri ilə qarşılıqlı əlaqələrinin dərinləşməsi və beynəlxalq mövqelərinin möhkəmləndirilməsinə güclü təkan verdi. Hazırda Azərbaycan Avropa ölkələrinin enerji təchizatının təmin olunmasında da çox mühüm rol oynamada.

Təhlillərə əsasən, göstərilir ki, BMT-nin iqlim dəyişikliyi ilə bağlı çağırışları və Avropa İttifaqının “Yaşıl razılaşma” proqramı “yaşıl enerji”yə keçidi geosiyasi prioritetlər sırasına çıxarmış və bu transformasiya prosesində Azərbaycan yalnız karbohidrogen ixracatçısı kimi deyil, həm də bərpaolunan enerji mənbələrinin strateji tədarükçüsü kimi çıxış edir.

Kitabda Azərbaycanın nəqliyyat və logistika mərkəzi kimi rolunun daha da gücləndirilməsi məsələləri təhlil edilir, yeni tarixi mərhələdə Zəngəzur dəhlizinin geosiyasi və coğrafi-iqtisadi funksiyaları açıqlanır. Müəllif qeyd edir ki, Zəngəzur dəhlizi həm Cənubi Qafqazı Avropa və Asiya ilə birləşdirən daha geniş regional nəqliyyat şəbəkələrinin bir hissəsi olmaqla yanaşı, həm də, məhz İkinci Qarabağ müharibəsində Azərbaycanın hərbi-diplomatik qələbəsindən sonra regionda sülh prosesinin əsas faktorları sırasında geosiyasi əhəmiyyət daşımağa başlamışdır.

Multikultural dəyərlər əsasında beynəlxalq təşkilatlarda fəaliyyətin ksenofobiya və neokolonializmlə mübarizə aspekti

Kitabda yeni tarixi mərhələdə Azərbaycanın beynəlxalq təşkilatlarda fəal iştirakının təmin edilməsi məsələləri də araşdırılan prioritetlər sırasındadır. Müəllif qeyd edir ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin Azərbaycan Prezidenti kimi BMT Baş Məclisinin sessiyalarında və digər yüksək səviyyədə keçirilən müxtəlif iclaslarda və çoxsaylı görüşlərdə iştirakı beynəlxalq təşkilatlarla əlaqələrin inkişafı üçün geniş imkanlar açdı.

Monoqrafiyada Azərbaycanın multikulturalizm və tolerantlıq kimi dəyərlərə sadıq

qalaraq, dünyada hökm sürən islamofobiya və neokolonializm meyillərinə qarşı mübarizə siyasəti geniş təhlil edilir. Bu baxımdan, dövlət siyasəti kimi, multikulturalizmin siyasəti-nəzəri və elmi əsaslara malik olduğunu göstərən müəllif bu kimi dəyərləri regional və qlobal maraqların kəsişməsində birgəyayışın demokratik formasını ifadə etdiyini açıqlayır.

Müəllif islamofobiya və neokolonializm, müxtəlifliyin qorunmasından müstəmləkəçiliklə mübarizənin Azərbaycan modelini, həmçinin yeni tarixi mərhələdə Azərbaycanın xarici siyasətində “yumşaq güc” amilinin rolunu politoloji təhlil edir. Müəllif xüsusi qeyd edir ki, Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın fəaliyyəti təkcə ölkəmizdə deyil, beynəlxalq aləmdə də yüksək dəyərləndirilir. Müəllif bu fəaliyyəti ölkənin “yumşaq güc” siyasətinin təcəssümü kimi göstərir. Müasir beynəlxalq münasibətlər sistemində Azərbaycanın dostu olan ölkələrin sayının artmasında Heydər Əliyev Fondunun xeyriyyəçilik tədbirləri bir çox ölkələri əhatə edir və bu istiqamətdə Mehriban xanım Əliyevanın mühüm xidmətləri vardır.

Bütövlükdə, müəllifin məsələləri məntiqi və sistemli şəkildə qoyması, onlara yanaşması, şərh və siyasi təhlilləri, gəldiyi elmi nəticələr, baş verən prosesləri düzgün qiymətləndirməsi olduqca təqdirəlayiqdir. Bundan əlavə, monoqrafiyanın mühüm praktik əhəmiyyəti vardır. Əsərin politoloji təhlil və nəticələrinin Azərbaycan Respublikasında dövlət siyasətinin elmi-nəzəri bazasının genişləndirilməsində faydalı olacağına inanırıq.

Elçin Əhmədov, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyasının “Beynəlxalq münasibətlər və xarici siyasət” kafedrasının professoru, siyasi elmlər doktoru

Azərbaycan İƏT ailəsinin fəal üzvüdür

Azərbaycan dövləti İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı (İƏT) ilə geniş əlaqələrə malikdir. Beynəlxalq müstəvidə İslam həmrəyliyinə və sivilizasiyalararası dialoqun inkişafına mühüm töh-

fələr verən ölkəmiz bu nüfuzlu təşkilatın fəal üzvlərindən biridir. İƏT nüfuzlu beynəlxalq qurum olaraq ötən illər ərzində hər zaman Ermənistanın işğalçılıq siyasətini pisləyib, Azərbaycan-

nın ədalətli mövqeyinə dəstək nümayiş etdirib. Bu qurum, həmçinin Xocalı faciəsini soyqırımı kimi tanıyıb. Təqdirəlayiq haldır ki, 44 günlük Vətən müharibəsində də İƏT Azər-

baycanın haqq işinə dəstək nümayiş etdirib. İƏT-in Baş Katibliyinin, İƏT-in Ermənistanın Azərbaycana qarşı təcavüzü ilə bağlı Təmas Qrupunun üzvlərinin və İslam Ölkələri Elm, Təhsil

və Mədəniyyət Təşkilatının (İSESKO) nümayəndə heyətləri bir neçə dəfə ölkəmizin işğaldan azad edilmiş ərazilərinə səfər ediblər. Onların Ermənistan tərəfindən İslam irsinə qarşı törədilmiş vəhşiliklərin bilavasitə şahidi olmasının da böyük əhəmiyyəti var. Çünki Ermənistanın İslama qarşı tutduğu düşmənçilik mövqeyi bütün müsəlman ölkələrinin ictimaiyyətinə çatdırılır.

İƏT Baş katibi Ümumdünya Şəhərsalma Forumuna dəvət olunub

Qeyd edək ki, ölkəmizdə keçirilən müvafiq beynəlxalq tədbirlərdə İƏT fəal təmsil olunur. Azərbaycan İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı ailəsinin fəal üzvüdür və həm ikitərəfli əsasda, həm də beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində üzv dövlətlərlə sıx əməkdaşlıq edir. Son bir neçə il ərzində Azərbaycanda İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv dövlətlərin xarici işlər, mədəniyyət, turizm, təhsil, əmək və digər nazirləri səviyyəsində bir sıra görüşlər keçirilib. Bundan başqa, İƏT Baş katibinin və təşkilatın məsul şəxslərinin intensiv olaraq ölkəmizə səfərləri Azərbaycanın müsəlman dünyasında nüfuzunun və mövqeyinin əyani göstəricisidir. Biz bu faktlara ölkəmizin 2017-ci ildə İslam Həmrəyliyi Oyunlarına ev sahibliyi etməsini də əlavə edə bilərik. Yeri gəlmişkən, İƏT gələcək il ölkəmizdə keçiriləcək 13-cü Ümumdünya Şəhərsalma Forumuna (WUF13) dəvət olunub. Belə ki, Azərbaycanın Səudiyyə Ərəbistanındakı səfəri və İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı (İƏT) yanında daimi nümayəndəsi Şahin Abdullayev Prezident İlham Əliyevin dəvət məktubunu İƏT-in Baş katibi Hüseyn Bərahim Tahaya təqdim edib. Baş katib dəvət məktubunu məmnuniyyətlə qəbul edib və 2026-cı ildə 13-cü Ümumdünya Şəhərsalma Forumu (WUF13) kimi global xarakterli tədbirə dəvət aldığı üçün Azərbaycan Prezidentinə təşəkkürünü bildirib.

İƏT mühüm beynəlxalq tribunadır

Onu da qeyd edək ki, Azərbaycan da İƏT çərçivəsində keçirilən tədbirlərdə fəal iştirak edir. Sonuncu belə bir mötəbər tədbir 21-22 iyul tarixlərində Türkiyənin İstanbul şəhərində

təxminən 1000 nəfərlik heyət iştirak edib. Sessiyada İsrail ilə Fələstin arasında davam edən gərginlik, bu məsələnin iki dövlət prinsipi əsasında həll olunması istiqamətində atılacaq addımlar, İsrail-İran münaqişəsi, müsəlman cəmiyyətlərinə təsir edən çağırışlarda əməkdaşlığın gücləndirilməsi kimi məsələlər müzakirə edilib.

Azərbaycanı həmin tədbirdə xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov təmsil edib. C.Bayramov sessiyada çıxışını-

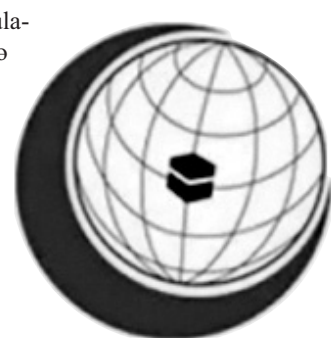

baş tutub. Belə ki, həmin tarixdə İƏT Xarici İşlər Nazirləri Şurasının 51-ci sessiyası keçirilib. Toplantıda “Dəyişən Dünyada İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı” mövzusu müzakirə olunub. Əvvəlki toplantılarla müqayisədə rekord sayda yüksək səviyyəli iştirakın olduğu sessiyaya bu il 40-dan çox ölkənin XİN başçısı qatılıb. Toplantıda İƏT-ə üzv 57 ölkə ilə yanaşı, təşkilata bağlı qurumlar, müşahidəçi ölkələr və digər beynəlxalq təşkilatlardan

İƏT coğrafiyasında artan geosiyasi gərginliklər fonunda meydana gələn siyasi, iqtisadi, humanitar, ətraf mühit və təhlükəsizlik çağırışları, onlarla mübarizədə əməkdaşlıq, habelə postmünaqişə dövründə regional vəziyyətdən bəhs edib. Azərbaycanın 2026-cı ildə təhvil alacağı İƏT sədrliyini İslam dünyasının həmrəyliyi və inkişafına töhfə vermək üçün ciddi tarixi fürsət olaraq dəyərləndirdiyi qeyd olunub.

Beynəlxalq təşkilatdan Qərbi azərbaycanlılara dəstək

Sessiyanın yekunlarına dair “İstanbul Bəyannaməsi”ndə də Qərbi azərbaycanlıların pozulmuş hüquqlarının bərpası məsələsi də vurğulanıb. Tədbirdə Azərbaycanın təşəbbüsü ilə irəli sürülmüş 5 qətnamə qəbul edilib. İƏT çər-

Organisation of Islamic Cooperation

ququna dəstəyi ifadə olunub. Bundan başqa, Ermənistan tərəfindən Qərbi azərbaycanlıların vətəndaşlıq hüquqlarının bərpa olunmasının inkar edilməsi sənəddə qınanılıb. Bu sənədin qəbul edilməsi Qərbi azərbaycanlıların hüquqlarına dair məsələnin beynəlxalq səviyyədə, sənədlərdə öz əksini tapması rəsmi Bakının siyasi-diplomatik uğuru sayıla, təşkilata üzv dövlətlərin tarixi haqsızlığın aradan qalxması üçün başlanğıc addım saymaq olar. Bu kimi sənədlərin perspektivdə başqa beynəlxalq təşkilatlarda da qəbul edilməsi Qərbi azərbaycanlıların hüquqlarının bərpa olunması baxımından böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bütövlükdə, bu kimi faktlar Azərbaycanın İƏT çərçivəsində həyata keçirdiyi fəal siyasətin göstəricisidir. Azərbaycan hər zaman İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv ölkələri dəstəkləyib, İslam ölkələri arasında daha güclü həmrəyliyin və əməkdaşlığın təmin edilməsi naminə səylər göstərib.

Nardar BAYRAMLI

A large American flag is waving in the foreground, partially obscuring the view of the U.S. Capitol building. The Capitol's dome and classical architecture are visible in the background under a clear sky.

Əbu-Dabidə keçirilən görüş Ermənistan və Azərbaycan arasında sül-

daqçı, korupsioner kimi şöhrət qazanan konqresmen Frank Palloninin erməni yandaşı olması sirr deyil. O, ABŞ-da “erməni-dən bətor erməni” kimi tanınan şəxslərdəndir - Palloninin Konqresdə ermənilərin çoxluq təşkil etdiyi Nyu-Yers ştatını təmsil etməsi də bu faktı təsdiqləyir. Erməni təbəğiatının süni tökiş olən Pallone vətən gücü ilə ölkəmizə qarşı aparılan antinimillə kampaniyaları təşkil edir, dəstəkləyir.

Onun xüsusilə, 44 günlük Vətən müharibəsi və 2023-cü il antiterror əməliyyatlarından sonra fəallaşması diqqəti cəlb edir. İqlim dəyişikliyinə qarşısını almağa hədəfləyən bir konfrandə iştirak üçün BMT tərəfindən dəvət edilən bu şəxs ermənilərin 30 ilə yaxın yürütdüyü zorakı-

hün daha da yaxınlaşmasına rəvac verib. Hər iki ölkə sülh sənədinin imzalanmasının yaxın olduğunu bildirirlər.

liği və işğalı dəstəkləyib - paralel olaraq ermənilərin Azərbaycan torpağında törətdikləri ekoloji təcavüzü belə normal qarşılayıb. 1992-ci ildə qəbul edilmiş "Azadlıq Dəstək Aktı"na "907-ci düzəlişin dəstəkləniləndən və təbliğatçılarından sayılan Pallone ölkəmizə qarşı mənfəətinə uyğun olaraq Azərbaycanın ərazi münasibəti ilə seçilib - 1999-cu ildə Konqresin bir qrup nümayəndəsi ilə Azərbaycanı cəmiyyətdəki vəzifələri və Azərbaycanı cəmiyyətdəki vəzifələri zaman zaman çadır şəhərciklərində yaşayan qaçqın və məcburi köçkünlərlə görüşsən imtina etmiş yeganə deputat olub.

Eyni zamanda, ötən ilin sentyabrında Pallone ABŞ Konqresində müzakirəyə çıxarılan Azərbaycanın Qarabağa "təcavüzü" ilə bağlı "Artsax Gəliirlərinin Bərpası Aktı"nın müəlliflərindən biridir. "Təklif"də birmənalı olaraq bölgədə qeyri-sabit durum yaratmaq, Azərbaycanca-

Paralel olaraq regionda digər sülyaradıcı amillərin - Zəngəzur dəhlizinin açılışı, Türkiyə - Ermənistan sərhəddinin açılmasının da bu həllini təpəçəyinə ümid böyükdür. Bu isə özlüyündə prosesə beynəlxalq dəqəti cəlb edir. Xüsusilə, böyük güc mərkəzləri regionda təhlükəsizliyin təminini yüksək dəyərləndirir, bölgədə yeni reallıqların ya-

nin suveren hüquqlarının pozulması, gərginliyin artırılması (burada hətta müharibəyə təhriklə bağlı epizodlar belə yer alır - P.İ), demokratiyanın pozulması halları “göz oxşayır”.

Beləliklə, Pallone və “ətrafındakı-

Sirr deyil ki, xaricdəki erməni diasporu həmişə Ermənistanı müharibəyə sürükləyib, bunun üçün maliyyə və siyasi dəstək verib. Ermənistanın bu gün düşdüyü vəziyyətin əsas günahkarlarından biri məhz diasporudur. Onlar bölgədə yaratdıqları qeyri-destruktiv vəziyyətin davam etməsində maraqlıdırlar - belə ki bəzi qrupların maraqlarını təmsil etməsi də istisna edilmir. Blinken-Bayden hakimiyyəti dövründə onlar daha geniş fəaliyyətə malik idilər - hətta ermənipərəst Bob Menendezin korrupsiyənə fəaliyyətə günahlandırılaraq həbsə alınması da onlara

ranmasını alqışlayır, iki ölkə arasındakı sülhü dəstəkləyirlər. Bu isə özlüyündə erməni lobbisinin maraqlarına cavab vermir.

Nəticə etibarı ilə, həmin lobbi və onun nəzarətində olan şəxslər yenidən sütlə qarşı demarş açmağa çalışırlar. Xüsusilə, Bayden-Blinken hakimiyyəti dövründə ABŞ Konqresində erməni maraqlarının müdafiəsi olan şəxslər yaranan vəziyyətdən "çixış yolu" tapmağa niyyətleniblər. Onlar ən son "yol" kimi prezident Donald Trampa müraciət ediblər.

lar" in yeniden "erməni kartı" ilə gündəmə gəlmək istəklərinin altında yatan məqamlar bəllidir. Ermənipərəst konqresmenlər faktiki olaraq son vaxtlar ciddi irəliləyiş əldə olunmuş (Abu-Dabi görüşü) sülh prosesini hədəf götürüblər.

“sıqnal” olmamışdı. Amma Donald Trampın hakimiyyətiyə gəlişi ermənipərəstlərin “səsinə-sorağı” kəsib. Qeyd edək ki, Trampın hələ birinci prezidentliyi dövründə Ermənistan-Azərbaycan münəvişəsinə neytral yanaşması, İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı Tramp administrasiyasının Azərbaycanın öz ərazilərini azad etməsinə qarşı çıxmaması, erməni lobbisinin narazılığına səbəb olmuşdu.

Bu konqresmenlərin bəyənəti də ilk növbədə regionda sülh prosesinə dəstək verən prezident Trampı qarşı yönəlib, məqsəd yenidən münaqişəni alovlandırmaqla yanaşı, həm də Trampın dəstək verdiyi sülh gəndüliyinə aradan qaldırmaqdır. Trampı "ermənilərin Qarabağa qayıdışı" tələbinə qoşulmağa çağırən konqresmenlərin məqsədi sülh prosesini ləngitməkdir.

Ermenipərəst konqresmenlərin lobbini himayəsi altında belə bir müraciəto "imza" atması həm də ABŞ-dəki daxili sabitliyin pozulmasına yönəlib. Belə ki, ABŞ-da ənənəvi olaraq erməni lobbisinin demokratlara daha yaxın olması, bu mövzunu ortalağa atmaqla həm Trampın, həm respublikaçıların mövqelərinin zəiflədilməsi məqsədi daşıyır. Demokratlar həm də erməni lobbisinin imkanlarını tam şəkildə özünə cəlb etmək üçün bu yola baş vurublar. Trampa etimadı zəiflətmək cəhdlərinin arasında dayanan məqamlar: dan biri də indiyədək erməni diasporundan alınan pullar hesabına qeyri-şəffaf korrupsiya sxemləri qurmuş konqresmenlərin ifşa olunmaq qorxusudur. Bu fəaliyyətdə daha çox "söhərt" qazanan Bob Mennendes artıq həbsdədir - Adam Şiffi də həbs gözləyir. Təsəffüf deyil ki, ABŞ Prezidenti Donald Tramp bir neçə gün öncə ermənipərəst senator Adam Şiffi

Yeri gəlmişkən, Azərbaycan QHT-ləri də ABŞ Dövlət katibi Marko Rubioya müdafiət ünvanlayıblar. Müdafiətdə bildirilir ki, bir qrup ABŞ konqresmeninin Azərbaycanın suveren əraziləri mövzusunda riyakarlığı, Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sülh prosesinə qarşı fəaliyyəti Azərbaycan ictimaiyyətində kəskin hiddət doğurub. Vurğulanıb ki, Bayden-Blinken dövrünün erməniporost simaları faktiki olaraq ABŞ Prezidenti Donald Trampın Cənubi Qafqazda sülh söylərinə qarşı

oğru adlandırır və onu vergi fırıldaqçılığına itiham edib. O, bu barədə "Truth Social" səhifəsində yazıb. "Adam Şiff oğrudur! Demokratlar məni və digər hər kəsi məsuliyyətə cəlb etməyə çalışdıqları kimi, o da məsuliyyətə cəlb edilməlidir." Yəgənə fərq olanda ki, biz tamamilə gühahsız idik, bütün bunlar böyük bir mif idi", - o yazıb. Bundan əlavə, Tramp sosial şəbəkədə paylaşıdığı daha bir postda Şiffin kredit almaq üçün sənədləri saxtalaşdırdığını qeyd edib. ABŞ Prezidenti hesab edir ki, Şiffin indi bu səbəbdən "böyük problemləri" var. O, həmçinin vurğulayıb ki, senator öz fırıldaqçılıqlarına görə həbs cəzası almalıdır. Xatırladaq ki, əvvəllər də Tramp Şiffi ipoteka fırıldaqçılığı sxeminə görə dələduz adlandırmışdı.

Təsədüfi deyil ki, Prezident Tramp hələ yanvarın 20-də özünün andıçmə mərasimində əvvəlki administrasiyanın - Bayden komandasının bütün çirkın fəaliyyətini ifşa etmişdi. O, andıçmə mərasimində əvvəlki komandanın ölkədə formalaşdırıldığı radikal və korrupsiyner quruluşu pisləmişdi. Xalqa müncerində Tramp hökumətin etimad böhranı ilə üzləşdiyini bildirmişdi və onları dövlətin əsas təsisatlarına etinasızlıq göstərərək vətəndaşlardan güc və sərvət qoparmaqda ittiham etmişdi.

Qeyd edək ki, bir neçə gün öncə Prezident İlham Əliyev də III Qlobal Şuşa Media Forumunda Prezidentin Trampın fəaliyyətiəndən danışıarkən demişdi ki, o, müharibələrə başlamamış yeganə ABŞ Prezidentidir. Həm də hakimiyyətdə olduğı qısa müddətdə müharibələrə son qoyan bir adam olduğı aydın görünür. Biz, həmçinin Azərbaycanca və Ermənisənən son nəticədə razılığa gəlməyə kö-

müqabilində məsuliyyətsiz bəyanatlarla imza atmaları təəssüf doğurur. Bu cür şəxsləri Azərbaycan ictimaiyyəti yaxşı tanıyır, onlar Ermənistanın Azərbaycana qarşı işğalçılığına, günahsız insanların qanının tökülməsinə, Xocalı soyqırımına susublar, təcavüzkarın yanında olublar. Bu gün də onlar Azərbaycan xalqının qanını tökmüş müharibə cinayətkarlarının mühakimə edilməməsi üçün dərindən qabıqdən çıxırlar. Bu konqresmenlər Azərbaycanca heç bir nüfuzə malik deyillər”.

Bildirilib ki, bu gün Azərbaycanın

Bildirilib ki, bu gün Azərbaycanın

suveren ərazilərinə ermənilərin qayıdışı haqqında danışan F.Pellone kimi konqresmenlər, ilk növbədə, Ermənistanın qovulmuş yüz minlərlə azərbaycanlının qayıdış hüququnu da tanımalıdır. Qərbi Azərbaycanı dəyişdirən düşən insanlar dinc yolla doğma yurdlarına qayıtmalıdır. Qərbi Azərbaycan İcması da bu istiqamətdə Ermənistanla dialoq qurmağa hazırdır. “Ermənistan ərazisində, işğal dövründə isə Qarabağ və Şərqi Zəngəzurdakı Azərbaycan xalqının maddi-mədəni irsi tən edilib. Buna sudaq ən böyük ədə-

lətsizlikdir. Biz hesab edirik ki, məlum mürcəietni təşkil edənlər ABŞ və Azərbaycan liderlərinin yazışmalarından da aydın görünən ikitərəfli əlaqələrin yeni yüksəliş mərhələsinə qədəm qoymasından narahatdırlar. İnandırıcı ki, Cənubi Qafqazda davamlı sülhün bərqərar olması istiqamətində təqdirəlayiq əmək sərf edən Tramp Administrasiyası “Vaşinqton bataqlığı”nın təmsilçiləri olan bu konqresmenlərin fəaliyyətinə doğru qiymət verəcəkdir”, - deyər mürcəietdə vurğulanıb.

P. İSMAYILOV

Suriyada Əsəd rejimi devrildikdən sonra ölkə hələ də qeyri-sabitlik şəraitindədir. Yeni hakimiyyət indiyədək daxili sabitliyi təmin edə bilməyib. Ona görə də, rəsmi Dəməşq regionda böyük qüvvə sahibi olan Türkiyəyə ölkənin müdafiə qabiliyyətinin gücləndirilməsi, o cümlədən İŞİD terrorçuları ilə mübarizədə dəstək xahişi ilə müraciət ediblər. Bu barədə iyulun 23-də Türkiyənin Milli Müdafiə Nazirliyindəki mənbələr məlumat verib. Müdafiə Nazirliyi Türkiyənin Suriyanın müdafiə potensialına töhfə verməyə davam etdiyini qeyd edib: "Ankara Suriyanın yeni hökuməti ilə sıx əlaqədədir. Suriya hərbcilərinin təlimi, həmçinin orduya məsləhət və texniki dəstək göstərilməsinə dəfə addımlar atılır".

Hərbi əməkdaşlıq sazişi imzalana bilər

Türkiyə Müdafiə Nazirliyi qonşu ölkənin siyasi birliyi və ərazi bütövlüyünün Türkiyə üçün prioritet olaraq qaldığını vurğulayıb. "Ankara regionda davamlı sülh və sabitliyin təminatına töhfə verməyə davam edəcəkdir", - deyir Müdafiə Nazirliyindəki mənbələr əmin ediblər. Vurğulanıb ki, Türkiyə Suriyada, o cümlədən qonşu ölkənin şərq və şimal-şərq bölgələrində baş verən prosesləri diqqətlə izləyir.

“Hürriyyət” qəzeti isə yazır ki, Türkiyə və Suriya hərtərəfli hərbi əməkdaşlıq

müqaviləsi imzalayacaq. Qəzet bu sənədin nə vaxt imzalanmasının nəzərdə tutulduğunu açıqlamayıb. Yazıda Ankara və Deməşqin İsraildən Suriyanın təhlükəsizliyinə təhdidlər fonunda bu mühüm addımı atdığı qeyd edilir. “Hürriyyət” xatırladı ki, Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan bundan əvvəl ölkəsinin Suriyada sabitliyi pozmaq və onu parçalamaq planlarına imkan verməyəcəyini bəyan etmişdi.

Nəşr həmçinin qeyd edir ki, Suriyanın yeni hakimiyyət orqanları terrorla mübarizədə kömək üçün Türkiyəyə üz tutub.

Ösİlİnde, Suriya Türkiyeden dæstæk İsteyen İlk dævlæt deyİl. İllar öncæ Livıyanın qanunı høkümetİ dæ ræsmi Ankaradan dæstæk İsteyİv væ tærefler arasında imzalanmıř sene dæ esasen türk ordusu tæmİn ölkedæ mühİm emeliyyatlar hayæt keçİrİv. Müeyyen İmperialist gücler Türkiyenin Livıyada varlıđına öngel olmađa cædseler dæ, buna neyle bİtmedİler.

Vaşingtonun mövqeyi nədir?

İndi də Suriyada kaos yaratmağa, pozuculuq fəaliyyəti ilə məşğul olmağa çalışan qruplar var. Onlar bu yolla Suriyanı zəif salmağa, mərkəzi hakimiyyəti devirməyə, nəticədə Suriyanın parçalanmasına zəmin hazırlamağa səy göstərirlər. Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan belə qüvvələrə xəbərdarlıq edərək deyə ki, ölkə

kəsinin təhlükəsizliyinə təhdid olarsa, Türkiyə müdaxilə edəcək: “Xaosdan muxtariyyət, müstəqillik çıxarmağa çalışan və bunun üçün də hər şeyi yandırır yıxmağa hazır olan bir perspektivdə olmağın”. H.Fidan diplomatiya yolu ilə danışıqların

laçaq çox şey olduğunu da vurğulayıb:
“Zorakılıqdan istifadə edərək bölgədə sabitliyi pozsanız, biz bunu öz milli təhlükəsizliyimizə birbaşa təhdid olaraq qəbul edib müdaxilə edirik”.

Türkiyənin Suriyaya mümkün müdafiə
dəstəyi ilə bağlı ABŞ-ın Ankaradakı səfiri
Tom Barrak deyib ki, Vasing-

Tom Barrak deyib ki, Vaşinq-tonun Suriya ilə Türkiyə arasında müdafiə sazişinin bağlanması imkanı ilə bağlı heç bir mövqeyi yoxdur: "ABŞ qonşu ölkələrə nə etməli olduqlarını göstərməkdə maraqlı deyil". Bu, Türkiyənin perspektivdə Suriyada təhlükəsizliyini qurmaq üçün əsas da sayıla bilər.

Məsələ ilə bağlı qazetimizə açıqlama verən politoloq Züriyə Qarayeva deyib ki, Suriya hökumətinin Türkiyədən rəsmi şəkildə hərbi və

texniki dəstək istəməsi regionda təhlükəsizlik və diplomatik dinamikanın yeni mərhələyə keçdiyini göstərir. Dəməşqin bu addımı xüsusilə İŞİD və digər radikal silahlı qrupların yaratdığı təhdidlərin fo-

nunda atılıb. Bu çərçivədə Türkiyə Milli Müdafiə Nazirliyi Suriyanın ərazi bütövlüyünü və siyasi birliyini dəstəklədiyini vurğulayaraq, terror təşkilatlarına qarşı mübarizədə konkret əməkdaşlıq mexanizmlərinin qurulduğunu bəyan edib.

Politoloq: Türkiyənin dəstəyi bölgədə sabitliyi gücləndirəcək

Onun sözlərinə görə, son dövrlərdə İsrailin, xüsusilə Suveyda bölgəsindəki hərbi fəaliyyəti və druz icması ilə mərkəzi hakimiyyət arasında artan gərginlik Suriyanın daxili sabitliyini daha da kövrəkləşdirir. Məhz bu fonda Ankara ilə Dəməşqdə arasında təhlükəsizlik sahəsində koordinasiyanın gücləndirilməsi praktiki zərurət kimi dəyərləndirilir. Türkiyə tərəfi Suriyanın müdafiə qabiliyyətini artırılması məqsədilə təlim, texniki məsləhət və digər dəstək vasitələrinin göstərilməsinə hazır olduğunu bildirir. "Bu cür əməkdaşlıq təkcə iki dövlət arasında iktidarlıq münasibətlərin normalaşması deyil, həm də bölgədə daha genişmiqyaslı sabitlik amilinin tərkib hissəsi kimi dəyərləndirilə bilər". Ankara üçün bu, həm sərhəd təhlükəsizliyinin təminatı, həm də terror təhlükəsizliyində neytrallaşdırılması bacarıqından strateji əhəmiyyəti daşıyır. Suriya üçün isə bu dəstək daxilə sabitlik yaratmaq və beynəlxalq təcriddən çıxış üçün yeni bir fürsət ola bilər", deyər politoloq vurğulayıb.

Yeganə BAYRAMOVA

Açılış mərasimində Prezident Administrasiyasının Humanitar siyasət, diaspor, multikulturalizm və dini məsələlər şöbəsinin müdiri Fərah Əliyeva, Heydər Əliyev Fondunun icraçı direktoru Anar Ələkbərov, mədəniyyət naziri Adil Kərimli və digər rəsmi

**Məqalə “Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi”nin maliyyə
dəstəyi ilə
“Azərbaycanın
dövlətçilik tarixinin, milli
adət-ənənələrinin, elm
və mədəniyyətinin
təbliği” istiqaməti üzrə
hazırlanmışdır**

Festival iyulun
29-dək davam edə-
cək. Bu günlərdə
Qəbələ müxtəlif
ölkələrdən gələn
tanınmış ifaçıların,
gənc istedadların,

Musiqi tariximizin inciləri ilə dolu axşamda tanınmış bəstəkarların seçilmiş əsərləri səslənib. İzləyicilər Səid Rüstəmov, Vəlif Adıgözelov, Hacı Xanməmmədov, Rəziz Mirişli, Polad Bülbüloğlu, Emin Sabitoğlu, Süleyman

30 illik işğal dövründə tamamilə dağıdılan Ağdam şəhəri, rayonun bütün kəndləri bir daha düşmənin xislətinin, düşmənçiliyinin göstəricisidir. Lakin Ağdam bu

1050 kvadratkilometri əhatə edən
Cəbrayıl rayonunun ərazisi, o cümlədən
100-ə yaxın kənd, 72 ümumtəhsil məktə-
bi, 150 mədəniyyət ocağı, 132 tarixi abidə
işğal vaxtı vəhşicəsinə talan edilib, dağı-

Azərbaycanın Ermənistan üzərində qələbə qazanmasından sonra qısa bir zamanda azad olunan ərazilərimizdə bərpa, təmir, abadlıq və quruculuq işlərinə start verildi. Bildiyimiz kimi, işğal altında saxlanılan ərazilərimizdə dağıdılan yaşayış məntəqələri, orada həyat üçün zəruri olan sosial-iqtisadi infrastruktur obyektləri dağıdılıb, tarixi-mədəniyyət və dini abidələrimiz ciddi ziyan dəyib, fərdi və çoxmənzilli yaşayış evləri məhv edilib. Bu ərazilərdə ermənilər tərəfindən aparılan şümləmə əməliyyatı neçə əsrlik tarixi olan yeraltı və yerüstü sərvətlərimizə qar-

Qeyd edək ki, hazırda Qarabağda və Şərqi Zəngəzurdə, ora köçürülən keçmiş məcburi köçkünlərlə yanaşı, bu bölgədə aparılan layihələrin icrasında çalışan, həmçinin ayrı-ayrı dövlət qurumlarının yerli bölmələrində xidməti vəzifələrini yerinə yetirən, yenidən fəaliyyətə başlamış səhiyyə, təhsil, mədəniyyət, turizm, sənaye, energetika müəssisələrində işləyən, ümumilikdə, 50 mindən çox insan yaşayır.

Yeganə BAYRAMOVA

Livanda vəziyyət gərginləşir

Növbəti İsrail-Hizbullah müharibəsi

Yaxın zamanda İsrail ilə Hizbullah arasında yenidən müharibə alovlanma bilər. Belə demək mümkünsə, Hizbullahın türk-silah olunması üçün ABŞ və İsrailin Livan hökuməti üzərində təzyiqləri artırıb, ABŞ-in xüsusi elçisi Tom Barak Hizbullahın silahlılarının mərhələli təhvilvi üçün Livan hökumətindən vaxt cədvəli tələb edib. "Al-Arabiyya" telekanalının məlumatına görə, Vaşinqton təzyiqlərini gec oktyabr ayınadək Livan ordusuna verilməsini istəyir. Lakin Hizbullah ABŞ-in tələbinə mənfi cavab verib. Təşkilatın rəhbərliyi Livan parlamentinin spikeri Nəbib Berri vasitəsilə ABŞ rəsmilərinə çatdırıb ki, onlar silahların təhvil verilməsi istiqamətində heç bir addım atmayacaqlar - Hizbullah bunu hər hansı zamanın olmaması ilə əsaslandırır və türk-silah olmamağı Suriyanın Suvveyda regionunda baş verən son hadisələrle əlaqələndirir. "Al-Arabiyya" telekanalı, həmçinin müəyyən mənbələrə istinadən bildirib ki, Hizbullah türk-silah olmamaqda qərarlıdır və lazım gələrsə, Livan hökuməti ilə toqquşmağa hazırdır. Livan Prezidenti Cozef Aun isə bəyan edib ki, silahların dövlətə təhvil verilməsi barədə qərar artıq verilib və geriye yol yoxdur. Hizbullahın bu mövqeyi ABŞ-in Suriya üzrə xüsusi nümayəndəsi Tomas Barak ilə görüşdə də müzakirə edilib. Nəbib Berri ABŞ rəsmisinə bildirib ki, rəsmi

Məsələ ilə bağlı Yaxın Şərq üzrə ekspert Vüqar Zifəroğlu “Yeni Azərbaycan” qəzetinə şərhində bildirib ki, Hizbullahın silahlıların təhvil verəcəyi andırıcısı deyil. “Nəzərə alsaq ki, bu təşkilat sadəcə bir siyasi partiya deyil, eyni zamanda İrənin bölgədəki hərbi-strateji qoludur. Onun hərbi qanadı Livanda “dövlət içində dövlət” funksiyası daşıyır. Silahlı təhvil vermək onun mövcudluğunu sual altına alar. Hizbullah yalnız Livanda deyil, Suriya, Yəmənə və İraqda da İrənin proksi aktorı kimi fəaliyyət göstərir. Silahların təhvil verilməsi regional gəc balansında İrənin əlini zəiflədir, buna isə Tehran razı olmaz.” -V.Zifəroğlu vurğulayıb ki, Hizbullah müqavimət göstərmək niyyətində-

“Təbii ki, Hizbullahın silahları yərə qoymaqdan imtinası halında İsrailin müdaxiləsi realdır. İsrail artıq Livanda sərhəddə yerləşən Hizbullahın mövqelərinə qarşı ara-sıra zərbələr endirir. Genişmiqyaslı əməliyyat üçün isə ciddi səbəb və beynəlxalq razılıq tələb olunur. İsrail, İranın nüvə proqramına qarşı yeni hərbi addımlar atarsa, bu kontekstdə Hizbullahı da zərərsizləşdirmək istəyəcək,” - deyər V.Zifəroğlu bildirib.

Yunis ABDULLAYEV

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955,
0552004544
“Azərmətbuatayımı” ASC - 0124411991,
0124404694
“Səma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100,
0504560835

“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Bakmətbuat” MMC - 0124314313
“Ziya LTD” MMC - 0124977696,
0503067744

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Yeganə BAYRAMOVA

Tarixin müxtəlif zamanlarında təsdiq olunub ki, Vətənin, millətin ağır günündə iki böyük qüvvə öndə dayanıb: biri millətin, Vətənin sərkərdəsi, biri də millətin, yetirdiyi böyük qələm və söz adamları, işıqlı ziyalıları. Görkəmli Xalq yazıçısı İsmayıl Şıxlı ədəbi-mədəni həyatımızda, ictimai-bədii fikir tariximizdə özünəməxsus mövqeyi, orijinal desti-xətti, şəxsiyyəti ilə seçilir. Yazıçının milli hiss və Vətən sevgisi təsvir olunmayacaq dərəcədə güclü olub. O, bütün həyat və yaradıcılığını azərbaycançılığa həsr etmiş əvəzolunmaz şəxslərdən olub.

Bu gün xalq yazıçısının vəfatından

30 il ötür. Həyatı boyu həm ədəbi, həm də ictimai-siyasi fəaliyyətində azərbaycançılıq mövqeyində duraraq, milli mentalitet, Vətənin azadlığı, müstəqillik duyğusu ilə yaşayıb. Millilik, milli-mənəvi dəyərlərimizin qorunub saxlanması, milli mədəniyyətin, milli əxlaqın gənc nəsllə çatdırılması baxımından onun əsərlərinin dəyəri və ibrət dərsləri çox güclüdür.

İlk mətbu əsəri “Quşlar” şeiri 1938-ci ildə “Ədəbiyyat” qəzetində dərc olunub. İsmayıl Şıxlı təkcə bir şeirini çap etdirdikdən sonra şeir aləmindən uzaqlaşdı. Başa düşdü ki, şeir yazmaq onda yaranmış olan bir həvəsidir. Bəlkə də keçici, ötürü bir hissdir. Başa düşdü ki, sözünü demək üçün şeir meydanı ona kifayət etmir və bəlkə də bu meydanda

Yaddaşlardan silinməyən yazıçı

İsmayıl Şıxlının anım günüdür

o, bütöv bir tam halında özünü tapa bilmir. Bu barədə vaxtilə verdiyi müsahibələrinin birində deyir: “Birçə onu deyə bilərəm ki, şeirin atı məni üstədən tez saldı. Birçə şeir çap elətdirəndən sonra, şeirin mənim yemim olmadığını başa düşdüm”.

Onun qiymətli kitablarını, “Ayrılan

İsmayıl Şıxlının özünə olan inamını artırdı. Həmin inam, uğur onu “Dəli Kür”ə gətirdi. İsmayıl Şıxlı yaradıcılığının milli ruhu - Azərbaycan insanının xarakteri bizi özümüzdə göstərən və düşündürən ki, Azərbaycan kişisinin bədii obrazı - xırdalıqdan, gözüqırıqlıqdan yox, böylükdən, cəsarətdən, qürur və milli xarakterdən keçməlidir. Yazıçı bizə hələ ötən əsrin 60-cı illərində bədii obraz olaraq Cahan-dar ağanı bağışladı. Hətta İsmayıl Şıxlı “Kommunist” qəzetində yazmışdı ki, əsər yazılıb ki-nossenariləşdiyi çağlarda - yuxarılarda, keçmiş Sovet İttifaqında əsərə qarşı aqressiv münasibət olmuşdu. Bir anlıq

yollar”, “Dəli Kür” romanlarını oxuduqca daha çox öz “Mən”imiz, köklümüz üstündə düşünmüş, milli özünüdərkimiz üzərində tərbiyə olunmuşuq. “Ayrılan yollar” romanı nəsr sahəsində

xatırlayaq Azərbaycan bəyi Cahan-dar ağanın rus “soldatları” tərəfindən necə güllələndiyini! Hətta İsmayıl Şıxlı məsələsinə Yazıçılar İttifaqında, MK plenumlarda baxılmasına Azərbaycan KP

Şərqin ilk qadın opera korifeyi

Şəfiqə Axundovanın vəfatından 12 il ötür...

Yeganə BAYRAMOVA

Bu gün Azərbaycan musiqisinin ustad novatorlarından olan, “Gəlin qayası” operası ilə öz adını mədəniyyət salnaməsinə həkk edən görkəmli bəstəkar Şəfiqə Axundovanın anım günüdür. Yaşadığı acılı-şirinli günlərinə, keçməli ömür yoluna baxmayaraq, o, heç vaxt sənətdən küsməmiş, yazdığı mahnı-larla həm özünün, həm də başqalarının qəlbinə ovundurmuş, milyonların sevimli-sinə çevrilərək yaradıcılıq zirvələrini fəth etmişdi.

Ş.Axundovanın musiqi istedadı çox erkən yaşlarından ortaya çıxmışdı. İlk vaxtlar heç özü də inana bilmirdi ki, musiqi bəstələyir. Yəni onlar bədahətən yaranırdı. Ancaq bir müddətdən sonra dərk edir ki, həmin musiqiləri özü yaradır və bu sənətə daha çox bağlanırdı. Nəhayət, bu bağlılıq elə bir sevgiyə çevrilir ki, Şəfiqə xanım onu sənətdən heç bir qüvvənin ayıra bilməyəcəyini yəqin edir.

Bakıdakı 173 sayılı məktəbdə təhsilini davam etdirərkən musiqi məktəbinə də daxil olur. İstedadı müəllimlərini heyran qoyur, ümidlərini artırır. Lakin

ata qızının gələcəkdə musiqiçi olmaq, həyatını bu işə həsr etmək fikrini yaxına belə buraxmaq istəmirdi. Hətta bəstəkarlığı seçdiyini biləndə o, Şəfiqəyə müəyyən qadağalar da qoyur. Onun etirazı elə ciddi idi ki, hər vaxt qızının musiqi ilə məşğul olmasına maneçilik etməyə çalışır. “Bu sənət sənə çörək verməyəcək”, - deyirdi.

Ş.Axundovanın sənət sevgisini duyub dərk edən ən çox bacısı Zümrüd xanım idi. Sənət tələyinin uğurlu olmasını da Şəfiqə xanım həmişə onun adı ilə bağlayırdı. Zümrüd xanım böyük ədəbiyyatşünas alim, tənqidçi, akademik Məmməd Arif Dadaşzadənin həyat yoldaşı idi. O, filologiya elmləri namizədi kimi universitetdə dərs deyirdi. Dadaşzadənin evində dövrün görkəmli ziyalıları - Səməd Vurğun, Cəfər Xəndan, Həmid Araslı, Mirzə İbrahimov və başqaları öz həyat yoldaşları ilə tez-tez qonaq olurdular. Qadınlar ayrı otaqda oturardılar, hansı ki Zümrüd xanımın burada böyük bir royları vardı. Hər dəfə onlar gələndə bacısı Şəfiqəyə qonaqlar üçün musiqi ifa etməyi tapşırırdı. Xanımlar qızın royal çalmasından çox məmnun qalardılar. Beləliklə, Şəfiqə

xanımın musiqi istedadı barədə xəbəri onların sayı artırdı.

1943-1944-cü illərdə Şəfiqə xanım Aşof Zeynallı adına Bakı Musiqi Məktəbində təhsil alır. Sonra Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasında həm musiqi nəzəriyyəsi, həm də bəstəkarlıq ixtisası üzrə B.Zeydmanın sinfini bitirir. Üzeyir bəy gənc yetirməsinin yaradıcılığı, uğurları ilə daim maraqlanırdı. Bu dövr barədə Şəfiqə xanım söyləyirdi ki, “Üzeyir bəy konservatoriyanın nəzdində hazırlıq kursları açmışdı. Həftədə üç dəfə bizimlə məşğul olurdu. Gah ümumi qrupda Azərbaycan xalq musiqisinin əsaslarını gənc bəstəkarlara öyrədirdi, gah fərdi olaraq əsərlərimizlə məşğul olur, yəni yazdıqlarımıza baxır, gah da muğamları nota köçürürdük. Üzeyir bəy gənc Azərbaycan musiqiçilərinə bəstəkarlıq sənətinin klassik qayda-qanunlarını daha dərindən öyrətmək üçün Leningrad Konservatoriyasının görkəmli professoru Zeydmanı Bakıya dəvət etmişdi. Biz bu böyük ustadın bəstəkarlığın sirlərini öyrənirdik”.

Şərqdə opera janrına müraciət edən ilk qadın bəstəkar Şəfiqə Axundovadır. O, Xalq yazıçısı Süleyman Rəhimovun

eynialı povesti əsasında İsgəndər Coşqunun librettosu üzrə yazdığı “Gəlin qayası” operası ilə uca bir yaradıcılıq zirvəsini fəth etmişdi. Bu operanın yaranmasının da öz tarixi var. Bəstəkar əvvəlcə “Gəlin qayası” radiopyesinə musiqi yazmışdı. Buradakı “Könül tərənləri” mahnısı o zaman geniş yayılmışdı. Sözügedən povestin müəllifi, görkəmli yazıçı Süleyman Rəhimov Şəfiqə xanıma opera yazmağı təklif edir. Bu iş uğurla yerinə yetirilir.

“Gəlin qayası”nda klassik musiqi və muğam janrları bir-birinə qovuşur. Operanın qəhrəmanları ariyalarla yanaşı, muğam parçaları da ifa edirlər. Başqa sözlə, bəstəkarın xalq musiqisini dərin-dən bilməsi və ondan düzgün istifadə etməsi təsdiqlənir. “Gəlin qayası” istər tamaşaçıların, istərsə də yaradıcı insanların müsbət rəyini qazanır. Bəstəkar Tofiq Quliyev əsər haqqında demişdi: “Opera çox gözəldir, melodiyası aydındır. Burada bəstəkar muğamdan bilə-bilə geniş istifadə edib. Bu çox yaxşıdır, səmərəsi əladır”.

Görkəmli bəstəkar 1998-ci ildə Ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən Azər-

baycan Respublikasının Xalq artisti adına layiq görülüb. Eyni zamanda, əməkdar incəsənət xadimi adı ilə təltif olunub. Prezident İlham Əliyev Ş.Axundovanı 2004-cü ildə anadan olmasının 80 illiyi ilə münasibətilə “Şöhrət” ordeni ilə təltif edib.

Şəfiqə xanım 2013-cü il iyulun 26-da 90 yaşına çox az qalmış dünyasını dəyişib. Təəssüf ki, xalqımız 90 illik yubileyini onsuz qeyd etdi.

... Onun möhtəşəm sənət əsərləri musiqi tariximizi zəngin salnaməsidir. Elə bir gün olmur ki, Şəfiqə Axundovanın bəstələdiyi yüzlərlə nəğmədən heç olmasa biri, ikisi efriflərdə səslənməsin.

İdman

Azərbaycan klublarından yeni rekord

Azərbaycan klubları üçün avrokuboklar həftəsi uğurlu alınıb. II təsnifat mərhələsinin ilk oyunlarına çıxan 4 təmsilçimiz raundu məğlubiyyətsiz tamamlayıb. Klublarımız 3 qələbə qazanıb və 1 heç-heçə edib. Bu, ölkəmizin UEFA reytinginə 0,875 xal gətirib. Çempionlar Liqasında “Qarabağ” İrlandiyada “Şelburn”u 3:0, Konfrans Liqasında “Sabah” Moldovada “Petrokub”u 2:0, “Araz-Naxçıvan” evdə Yunanıstan “Aris”ini 2:1 hesabı ilə məğlub edib. “Zirə” Xorvatiya “Hayduk”u ilə ev görüşündə bərabərliyə nail olub - 1:1.

Bu, avrokuboklar tarixində ən yaxşı nəticədir. Ümumilikdə 3-cü dəfə Azərbaycan klubları bir həftədə 3 qələbə qazanıb. 2013-cü il iyulun 11-də üç komanda meydana çıxıb və hamısı qalib gəlib. Avropa Liqasının I təsnifat mərhələsinin cavab görüşlərində “İnter” (indiki “Şamaxı”) “Mariehamn”ı (Finlandiya) 2:0, “Qarabağ” “Metallurq”u (Şimali Makedoniya) 1:0, “Xəzər Lənkəran” “Slima”-nı (Malta) 1:0 hesabı ilə məğlub edib. Həmin vaxt Çempionlar Liqasındakı təmsilçimiz “Neftçi” mübarizəyə II təsnifat mərhələsindən başlayıb.

Ötən yay da 3 qələbə yaşanan həftə olub. İyulun 23-də “Qarabağ” “Linskoln”u (Cəbəllütariq) Çempionlar Liqasında 2:0, iki gün sonra Konfrans Liqasında “Sabah” “Makkabi”-ni (Hayfa, İsrail) 3:0, “Zirə” “Dunayska Streda”-nı (Slovakiya) 4:0 hesabı ilə məğlub edib. II təsnifat mərhələsinin ilk qarşılaşmaları yalnız “Fehervar”a (Macarıstan) 1:2 hesabı ilə uduzan “Sumqayıt” üçün uğursuz olub.

Millimizin üzvü “Araz-Naxçıvan”a keçib

“Araz-Naxçıvan” yeni transferini reallaşdırıb. Naxçıvan klubu mərkəz müdafiəçisi Rəhil Məmmədovla anlaşılıb. 29 yaşlı futbolçu ilə müqavilənin müddəti 1 ildir. R.Məmmədov müxtəlif illərdə “Neftçi”, “Səbail”, “Zirə”, “Qarabağ”, Polşanın LKS Lodz və “Radomiak” klublarında çıxış edib. Müdafiəçi Azərbaycan milli komandasının üzvüdür.

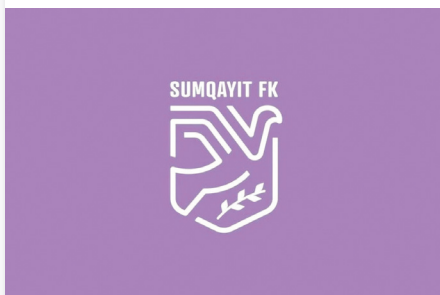
Andrea Pirlo BƏƏ klubuna baş məşqçi təyin olunub

İtaliya futbolunun əfsanələrindən sayılan Andrea Pirlonun yeni iş yeri bəlli olub. 46 yaşlı mütəxəssis Birləşmiş Ərəb Əmirliklərində işləyəcək. O, həmin ölkənin “Dubay Yunayted” klubunun baş məşqçisi təyin olunub.

“Sumqayıt”ın rəqibləri bəlli olub

“Sumqayıt”ın Qəbələ toplanışı zamanı hazırlıq oyunlarındakı rəqibləri bəlli olub. Apasport.az xəbər verir ki,

komanda iyulun 27-də və avqustun 7-də “Qəbələ”, iyulun 31-də “Kəpəz”, avqustun 3-də isə “Şamaxı” ilə qarşılaşacaq. Bu barədə klubun mətbuat xidməti məlumat yayıb. Görüşlərin başlama saati hələ müəyyənləşməyib. Qeyd edək ki, “Sumqayıt” ilk yoxlama oyununu çərçivəsində “İmişli” ilə 0:0 hesablı heç-heçə etmişdi.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası
Baş redaktor:
Alqış HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000, Üzeyir Hacıbəyli - 66
Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisensiya: N-B-317
Tiraj: 4330
Sifariş: 1532
“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayon filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilir və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilir.

Qəzet 1993-cü ilin
aprel ayından nəşr olunur.
Məsul nəvbətçi:
Yeganə Bayramova